

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	redaktion/edited by Karen Skovgaard-Petersen ; under medvirken af/in collaboration with...
Titel Title:	<u>Denmark & Unescos memory of the world register =</u> ; <u>Danmark & Unescos memory of the world register</u>
Alternativ titel Alternative title:	Danmark & Unescos memory of the world register.; Denmark and Unescos memory of the world register.; Danmark og Unescos...
Udgavebetegnelse Edition Statement:	[1. oplag].
Udgivet år og sted Publication time and place:	[Kbh.] : Det Kongelige Bibliotek, 2006
Fysiske størrelse Physical extent:	60 sider :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Denmark
Danmark

&

UNESCOs

Memory of the World Register

DET
KGL
BIB
LIOT
TEK

Copyright Det Kongelige Bibliotek /
The Royal Library 2006

Kataloget er bekostet af den danske UNESCO nationalkommission
og Det Kongelige Bibliotek i samarbejde med Rigsarkivet og
Statsbiblioteket

The catalogue has been financed by the Danish UNESCO
commission and The Royal Library in collaboration with The
Danish National Archives and The State and University Library

Redaktion / Edited by

Karen Skovgaard-Petersen under medvirken af / in collaboration
with Erland Kolding Nielsen og / and Sofie Lene Bak

Oversættelse / Translation

Vibeke Cranfield

Layout

Henriette Willerup

Tryk / Print

Miljøvenligt fremstillet hos Center Tryk, Brøndby
Environment friendly print, Center Tryk, Brøndby

Papir / Paper

Trykt på / Printed on 130g Maxi Satin
Omslag / Cover 250g Maxi Satin

Foto / Photo

Det Kongelige Bibliotek med mindre andet er angivet/
The Royal Library unless otherwise stated

Oplag 1.000 / Printed in 1.000 copies

ISBN 87-7023-450-7

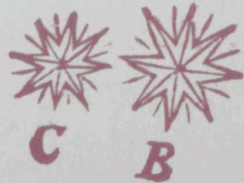
**Denmark
Danmark**

&

UNESCOs

Memory of the World Register

FORORD

af / by Erland Kolding Nielsen

FNs verdensorganisation for uddannelse, videnskab og kultur, UNESCO grundlagdes i 1945. En af dens fornemste opgaver har siden været at skabe forståelse for beskyttelsen af verdens kultur- og naturarv og at sætte handling bag idéen. Det gør verdensorganisationen bl.a. gennem vedtagelse af konventioner og iværksættelse af handlingsprogrammer. Opgaverne varetages på nationalt plan bl.a. gennem nationale UNESCO-kommissioner, således også i Danmark.

I 1972 vedtoges *Verdensarvskonventionen* (World Heritage Convention) og i fortsættelse heraf oprettedes en *Liste over Verdensarven* (World Heritage List), hvorpå der siden 1978 efter nøje vurdering i internationalt perspektiv optages jordfaste kultur- og naturmindesmærker, der må vurderes som umistelige for jordens stater og folk. I alt er der ved udgangen af 2005 optaget mere end 800 mindesmærker, heraf 4 fra Danmark, nemlig Jellinghøjene med runestene og kirke (1994), Roskilde Domkirke (1995), Kronborg Slot (2000) og Ilulissat-Fjorden i Grønland (2004). Optagelse på listen er både vigtig og prestigefyldt og bidrager til at skabe bevidsthed i brede kredse om nødvendigheden af at beskytte for at kunne bevare vor fælles kulturarv over alt på jorden.

Parallelt hermed lancerede UNESCO i 1992 sit *Memory of the World*-program (MoW) for den skrevne og audiovisuelle kulturarv. Formålet er at skabe bevidsthed om, at det ligeledes er nødvendigt at beskytte og bevare de mange uerstattelige historiske dokumenter – den dokumentariske kulturarv – i bibliotekers og arkivers samlinger verden over, som er truet af mange grunde og fra mange sider.

PREFACE

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO, was established in 1945. Since then one of the organization's principal tasks has been to generate a general understanding of how essential the protection of the world's natural and cultural heritage is and to suit the action to the words. The world organization does this i.a. through the adoption of conventions and by initiating action programmes. The tasks are carried out at national level i.a. through national UNESCO commissions.

In 1972 the World Heritage Convention was adopted and in continuation of this a World Heritage Register was established, and since 1978 - and after very careful consideration in terms of an international perspective - in situ cultural and nature memorials are included that must be considered as inalienable for the states and peoples of the world. By the end of 2005, more than 800 memorials had been inscribed, including four from Denmark, namely the Jelling hillocks with runic stones and church (1994), Roskilde Cathedral (1995), Kronborg Castle (2000) and the Ilulissat Fiord in Greenland (2004). Inscription on the list is both very important and prestigious and helps to create awareness in broad circles of the necessity of protection in order to be able to preserve our common cultural heritage all over the world.

In 1992 UNESCO launched its *Memory of the World Programme* (MoW) for the written and audio-visual cultural heritage. The purpose is to impress upon people the necessity of protecting and preserving the many unique historical documents – the documentary cultural heritage – in the collections of libraries and archives the world over, which are threatened for a variety of reasons and from many quarters.

FORORD

af / by Erland Kolding Nielsen

Som en del af programmet blev der fra 1997 oprettet et *Memory of the World Register*, en fortegnelse over umistelige dokumenter, d.v.s. håndskrifter, bøger og audiovisuelle dokumenter, samt arkiver og bibliotekssamlinger af unik betydning verden over. Ved udgangen af 2005 omfatter fortegnelsen 120 værker eller samlinger fra 57 lande, rækkende fra film til klippeinskriftioner, fra lydoptagelser til fotografier, fra bøger og oldtidsmanuskripter til arkiver og avissamlinger. De er udvalgt efter nominering fra de enkelte lande, vurderes ud fra en række kriterier af en international rådgivende komité, der fra 1993 mødes hvert andet år, og beslutning om optagelse på fortegnelsen konfirmeres af UNESCOs generalsekretær.

MoW-programmets *vision* tager udgangspunkt i, at verdens dokumentariske kulturarv tilhører os alle, derfor skal bevares og beskyttes for alle og være fuldt tilgængelig, f.eks. gennem digitalisering, for alle. I forlængelse heraf er programmets *mission* at skabe opmærksomhed om og forståelse for beskyttelsen af kulturarven og at stræbe efter universel og permanent adgang for verdens befolkning til at se og opleve sine kulturskatte.

Danmark nominerede ved den første indkaldelse af forslag til optagelse på fortegnelsen i 1995 13 enkelt dokumenter, bog-, manuskript- og audiovisuelle samlinger samt arkiver fra de nationale kulturarvsinstitutioner, d.v.s. *Det Kongelige Bibliotek* (inkl. det daværende *Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek*, sammenlagt med *Det Kongelige Bibliotek* i 2005), *Rigsarkivet* og *Statsbiblioteket*. Heraf optoges 4.

PREFACE

As part of the programme a *Memory of the World Register* was established in 1997 - a register of unique documents, i.e. manuscripts, books and audio-visual documents, as well as archives and library collections of unique importance in the world. By the end of 2005 the register included 120 works or collections from 57 countries, ranging from films to rock inscriptions, from sound recordings to photographs, from books and ancient manuscripts to archives and newspaper collections. They are chosen upon nomination from the individual countries, assessed according to a number of criteria by an international advisory committee, which since 1993 has met biannually, and the committee's decision is confirmed by UNESCO's secretary-general.

The MoW programme's *vision* is based on the idea that the world's documentary cultural heritage belongs to us all, must therefore be preserved and protected for all our sakes and be fully accessible to all, e.g. through digitisation. The programme's *mission* is to call the attention to and generate an understanding of the preservation of the cultural heritage and to aim at universal and permanent access for the population of the world to see and to fully experience its cultural treasures.

At the first call for suggestions for inscription on the list in 1995 Denmark nominated 13 individual documents, book-, manuscript- and audiovisual collections as well as archives from the national cultural heritage institutions, i.e. *The Royal Library* (incl. the then *National Library of Science and Medicine*, merged with *The Royal Library* in 2005), *The Danish National Archives* and *The State and University Library*. Four of these were accepted.

FORORD

af / by Erland Kolding Nielsen

I foråret 2006 har *Memory of the World-Udvalget*, nedsat 1999 af Den danske UNESCO-nationalkommission, nomineret yderligere 3 dokumenter og arkiver. Nomineringen omfatter dokumenter og samlinger af både dansk og udenlandsk oprindelse.

Nationalkommissionen, MoW-Udvalget og Det Kongelige Bibliotek viser i anledning af den nye nomineringsrunde alle de genstande – for samlinger naturligvis i udvalg – som Danmark har fået optaget på eller nomineret til det internationale *Memory of the World Register*. Genstandene vises for landets befolkning i sommeren 2006 som en del af en større udstilling i Diamanten over temaet 'Trusler og Tyvekoster'. Det er første gang, dette sker, og det er således første gang, offentligheden får mulighed for at se og opleve en række af de genstande, der også i et internationalt perspektiv udgør en umistelig del af Danmarks kulturarv.

Nærværende lille bog, der er bekostet af Den danske UNESCO-nationalkommission og Det Kongelige Bibliotek, rummer en kortfattet beskrivelse med illustrationer af både de dokumenter og samlinger, der er optaget i fortegnelsen, og dem, der er blevet nomineret, men ikke optaget. De enkelte værk- eller samlingsbeskrivelser er skrevet af specialister fra de medvirkende institutioner. Tilsammen giver de et indblik i tankegangen bag og indholdet i ideen om at fastholde verdens folkeslag på deres kollektive hukommelse – *the Memory of the World*.

Erland Kolding Nielsen
Direktør, Det Kongelige Bibliotek
Formand, MoW-Udvalget i Danmark

PREFACE

During spring 2006 the *Memory of the World Committee*, appointed in 1999 by The Danish UNESCO National Commission, nominated a further three documents and archives. The nomination includes documents and collections of both Danish and foreign origin.

The National Commission, the MoW Commission and The Royal Library have chosen this opportunity to exhibit all the Danish items (or in the case of collections, a selection) which have been accepted or nominated for the international *Memory of the World Register* during summer 2006 as part of a larger exhibition in The Black Diamond, the theme of which is 'Threats and Thefts'.

This is the very first time for this to happen, and therefore also the first time that the public gets the chance to see and experience a number of those objects that also in an international perspective represent a unique part of Denmark's cultural heritage.

This small book, sponsored by The Danish UNESCO National Commission and The Royal Library, contains a brief description with illustrations of both those documents and collections that have been inscribed on the list and those that were nominated, but eventually not included. The individual descriptions of the works or the collections are written by specialists from the participating institutions. Together they provide an insight into the thoughts behind and the content of the idea of engaging the peoples of the world in their collective memory – *the Memory of the World*.

Erland Kolding Nielsen
Director general, The Royal Library
Chairman, MoW Commission in Denmark

N. Norden for Og og de Gave Kiringer Sagn.
 Seet til Nordre Colender.

Gronlandia

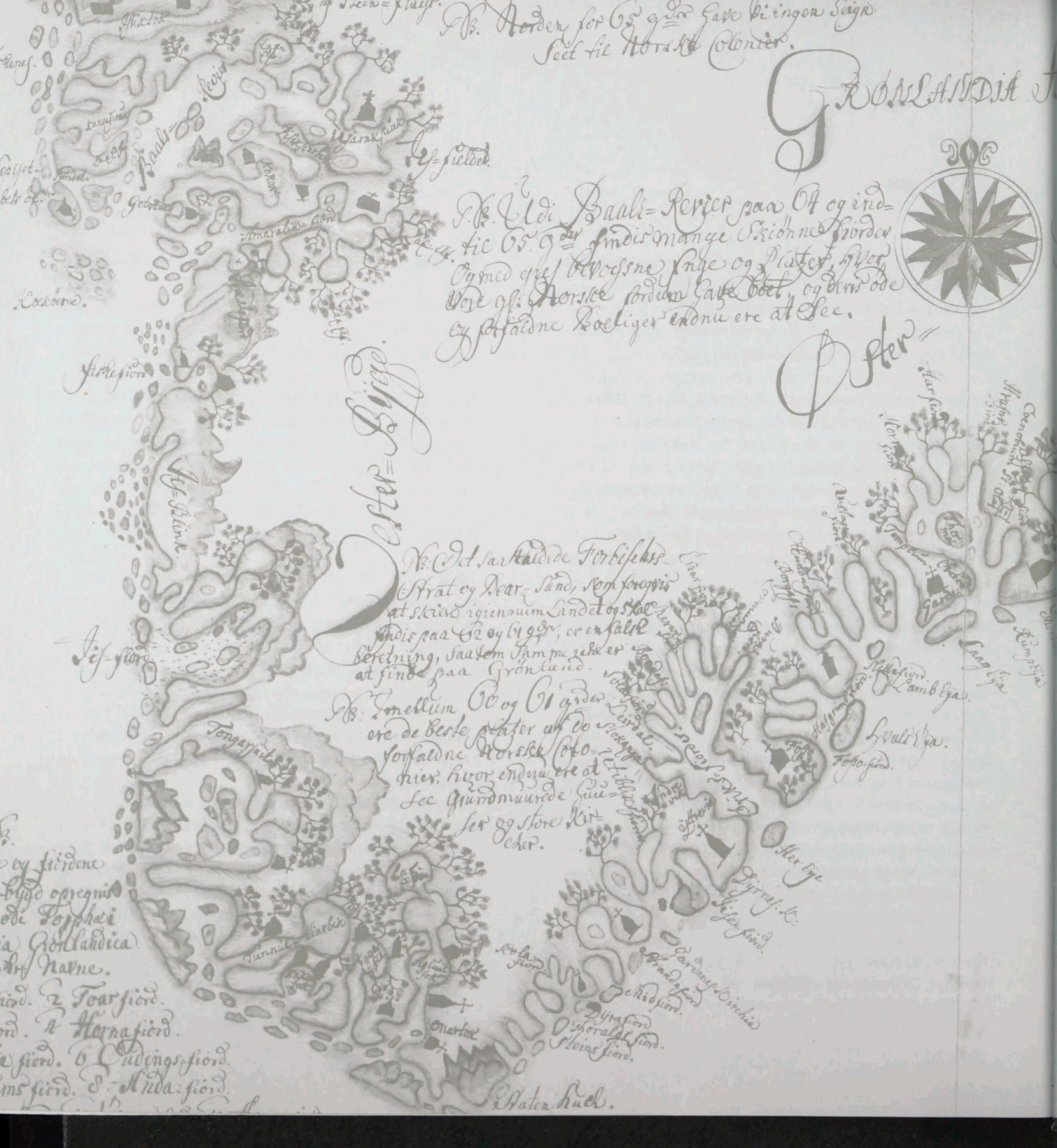
N. Udi Baalk = Rejer paa Ot og ind-
 tie Os. Og paa smid mange Skidne Jorder
 Og med que bevossne Suge og Plater, hvor
 Vore ogi Norske Jorder have Oet, og deris Ode
 og Jofaldne Koeliger endu ere at See.

P. Her

Vester = Byge

N. Det saakaldte Fortifikat-
 Strat og Dear-Sand, som foragvis
 at skid i giennum Landet og stae
 indis paa Et og bi gde, er en falsk
 betegnig, saaltem samme jekt er
 at finde paa Gronland.

N. Omellim Ot og Ot ynd
 ere de beste Plater alle de
 Jofaldne Norske Sko-
 hier, hvor endyu ere at
 See Grundmaerde Jue
 ser og store Kir-
 cher.

og fiirdene
 bygd opregnis
 odi Toppha
 i Gronlandia
 by Name.
 ind. 2 Toar fiord.
 ind. 4 Harna fiord.
 i fiord. 6 Cudings fiord.
 ms fiord. 8. Nuda fiord.

Aster huel.

INDHOLD / CONTENTS

OPTAGET PÅ MOW LISTEN 1997 / INCLUDED IN THE MOW REGISTER 1997

- 10 H. C. Andersens breve og manuskripter / Hans Christian Andersen's Letters and Manuscripts
- 14 Søren Kierkegaard-arkivet / The Søren Kierkegaard Archive
- 18 Linné-samlingen / The Linné Collection
- 22 Tropehandelskompagniernes arkiver / Archives of the Danish Overseas Trading Companies

NOMINERET TIL MOW LISTEN 1997 / NOMINATED FOR THE MOW REGISTER 1997

- 26 Dalbybogen / The Dalby Book
- 28 Angersfragmentet / The Angers Fragment
- 30 Kort over de arktiske områder / Maps of the Arctic Region
- 34 Den Classenske samling af plancheværker / The Classen Collection of Plate Works
- 38 Store danske videnskabsmænd / Great Danish Scientists
- 42 Ruben-valserne / The Ruben Collection
- 46 Anker Kirkeby-samlingen / The Anker Kirkeby Collection

NOMINERET TIL MOW LISTEN 2006 / NOMINATED FOR THE MOW REGISTER 2006

- 50 Guaman Pomas Inkakrønike / Guaman Poma's Inca Chronicle
- 52 Øresundstoldregnskaberne / The Sound Toll Registers
- 56 Vestindiske lokalarkiver / West Indian Local Archives

NOMINERES TIL MOW LISTEN 2008 / TO BE NOMINATED FOR THE MOW REGISTER 2008

- 60 Hamburgbibelen / The Hamburg Bible

H.C. ANDERSENS BREVE & MANUSKRIPTER

af / by Bruno Svindborg

HANS CHRISTIAN ANDERSEN'S LETTERS & MANUSCRIPTS

Blandt de mange enestående skatte, som gennem århundreder er indsamlet og opbevares på Det Kongelige Bibliotek, er samlingerne af H.C. Andersens originale håndskrifter i omfang og kvalitet blandt de mest betydningsfulde. Her er manuskripter med udkast og varianter til alle de genrer, som digteren, der er blevet mest berømt for sine eventyr, overtog og udviklede og i mange tilfælde gav sit helt personlige udtryk: eventyr, digte, romaner og dramatiske værker. Her findes alle hans originale dagbøger og almanakker, manuskripterne til to af hans selvbiografier, mange af hans finurlige papirklip og ikke mindst flere tusinde af brevene i de omfattende korrespondancer, som han gennem hele livet førte med venner og – ikke mindst – veninder og med forfatterkolleger, kunstnere og andre notabiliteter i ind- og udland.

Allerede som barn forudså H.C. Andersen sin senere berømmelse, og han gemte omhyggeligt alt, hvad han i sin livslange utrolig produktive - og urolige - forfattervirksomhed førte på papir, hvad enten det drejede sig om ungdommens første poetiske forsøg, stilehæfterne fra den traumatiske skoletid, udkastene til de første, skelsættende eventyr eller den sidste dagbog, afsluttet kort før hans død.

Mange af disse manuskripter forærede han selv til de familier, han aflagde en visit eller boede hos i dage- eller ugevis. Blandt disse familier indtog familien Collin på mange måder en særstilling.

Among the many unique treasures that for centuries have been collected and preserved in The Royal Library, the collections of Hans Christian Andersen's original manuscripts are among the most important, in volume as well as quality. Here one finds manuscripts with drafts and variants of all the genres which the poet, who is most famous for his fairytales, took on and developed, and to which he in many cases added his very personal expression: Fairytales, poems, novels and dramatic works. Here all his original diaries and almanacs are found, along with the manuscripts for two of his autobiographies, many of his ingenious paper cuts and not least several thousand letters from his extensive correspondence with friends (in many cases female friends) and with writers, artists and other notabilities at home and abroad.

Already as a child Hans Christian Andersen had a premonition of his later fame, and he diligently preserved everything which he put on paper during his lifelong, incredibly productive – and turbulent – literary career, whether it was the very first attempts at poetry in his youth, exercise books from the traumatic school days, drafts for the first epoch-making fairytales or the last diary, completed shortly before he died.

He gave away many of these manuscripts to the families he visited or stayed with for days or even weeks. Among them the Collin family had a rather exceptional position.

H.C. ANDERSENS BREVE & MANUSKRIPTER

H.C. ANDERSEN'S LETTERS & MANUSCRIPTS

Og det var naturligt for den familieløse digter i sit testamente at indsætte den næsten jævnaldrende Edvard Collin som universalarving, og altså herunder til den store manuskriptsamling, som familien udmærket forstod betydningen af, og som Edvard Collins søn, Jonas Collin d.y., kort før sin død i 1905 donerede til Det Kongelige Bibliotek – meget passende i 100-året for digterens fødsel!

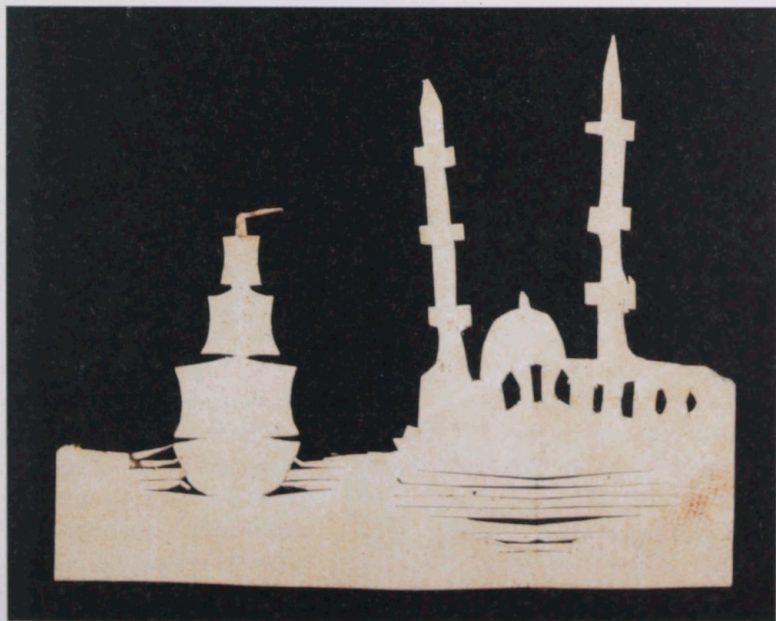
At fremhæve nogle få dokumenter blandt H.C. Andersens efterladte papirer i den Collinske Manuskript- og Brevsamling er en vanskelig opgave, da der er indtil flere højdepunkter indenfor alle manuskripttyper. Men blandt sådanne kan nævnes dagbogen fra den første udenlandsrejse til Tyskland i 1831 med Andersens egne tegninger, manuskripterne til gennembrudsdigtet *Det døende Barn* og til et af de første eventyr, *Prindsessen paa Ærten*, eller den omfangsrige korrespondance med venen og digteren B.S. Ingemann.

Men også i mange andre og mindre samlinger, der indeholder manuskripter af H.C. Andersen, er der klenodier, der udgør en uvurderlig del af den danske og internationale kulturarv, som det er bibliotekets opgave at bevare og formidle. Blandt disse kan nævnes manuskriptet til den første selvbiografi: *Levnedsbog* fra den Abrahams'ske Manuskriptsamling, endvidere manuskriptet til *Den lille Pige med Svovlstikkerne*, en række af de mest berømte papirklip og en billedbog til Hans Christian Ørsted, alle fra den vægtige samling af Anderseniana, som H. Laage Petersen donerede til Det Kongelige Bibliotek.

It was quite natural for the author, who had no family himself, to make Edvard Collin, who was about his own age, his residuary legatee. The legacy included the large collection of manuscripts, the value of which the family was quite aware of and which Edvard Collin's son, Jonas Collin the younger, shortly before his death in 1905 donated to The Royal Library – very appropriately in the centenary year of the writer's birth!

It is a difficult task to single out just a few documents among Hans Christian Andersen's posthumous papers in the Collin Manuscript and Letter Collection, as there are several highlights to be found in all manuscript types. But one could mention the diary from the first trip abroad to Germany in 1831 with Andersen's own drawings, the manuscripts for what proved to be a turning point in his career: the poem *The Dying Child* and one of the first fairytales *The Princess and the Pea*, or the extensive correspondence with his friend, the poet B.S. Ingemann.

But also in many other and smaller collections containing manuscripts by Hans Christian Andersen one finds treasures that form an invaluable part of Danish and international cultural heritage, which the Library must preserve and make known. Among these is the manuscript for the first autobiography, *Levnedsbog*, from the Abraham Manuscript Collection, as well as the manuscript for *The Little Matchgirl*, a number of the most famous paper cuts and a picture book for Hans Christian Ørsted, all from the important collection of Anderseniana, which H. Laage Petersen donated to The Royal Library.

I H.C. Andersens lille notesbog med geografiske optegnelser findes denne tegning fra 1829 af Koldinghus (Collin 12, 4°)

Papirklip af H. C. Andersen forestillende korvetten Galathea i Konstantinopels havn. H. C. Andersen var i Konstantinopel i foråret 1841 (Portmans samling)

Drawing of the castle of Koldinghus made by Hans Christian Andersen in 1829. The drawing appears in Andersen's small notebook containing geographical material (Collin 12, 4°)

Paper cut by Hans Christian Andersen showing the corvette Galathea in the harbour of Constantinople. Andersen visited Constantinople in the spring of 1841 (The Portman Collection)

SØREN KIERKEGAARD-ARKIVET

af / by Anne Mette Hansen

THE SØREN KIERKEGAARD ARCHIVE

Arkivet rummer den danske teolog, filosof og forfatter Søren Kierkegaards (1813-55) skriftlige efterladenskab.

Det bevarede materiale er omfattende. Der er manuskripter til værker (udkast, kladder, trykmanuskripter og korrekturer), journaler, notesbøger og løse papirer; breve til og fra Kierkegaard; biografiske dokumenter og aktstykker samt dedikationseksemplarer og bøger, der har tilhørt Kierkegaard.

Skulle man fremhæve enkelte dokumenter i arkivet, kunne anføres et eksemplar af disputatsen *Om Begrebet Ironi* (1841) med Kierkegaards tilføjede bemærkninger, og fra forfatterskabets første del (1843-46) hans håndeksemplar af *Enten - Eller* (1843) samt forarbejderne til *Begrebet Angest* (1844). Hovedværket fra forfatterskabets anden fase (1847-51) er *Sygdommen til Døden* (1849), hvor kladdehæfter, trykmanuskript og førstekorrekturen er bevaret. Som et eksempel på de mange notesbøger og journaler, som Kierkegaard siden ungdomsårene førte parallelt med sin produktion af værker, kan nævnes *Notesbog 15 Mit Forhold til 'hende'*, påbegyndt den 24. august 1849 og afsluttet i november, og *Journalen NB14*, der blev taget i brug den 9. november 1849. Begge handler om hans forhold til hans tidligere forlovede Regine Olsen, et forhold der var afsluttet otte år tidligere.

Søren Kierkegaard døde den 11. november 1855. Den første registrering af hans efterladte manuskripter, journaler og øvrige papirer blev foretaget af nevøen Henrik Lund i slutningen af 1855 og begyndelsen af 1856, mens papirerne endnu befandt sig i Kierkegaards lejlighed.

The archive contains the written heritage of the Danish theologian, philosopher and writer Søren Kierkegaard (1813-55).

The material is extensive. It includes manuscripts for his works (drafts, print manuscripts and proofs), journals, notebooks and single papers; letters to and from Kierkegaard; biographical and other documents as well as inscribed copies and books that have belonged to Kierkegaard.

If one were to single out individual documents in the archive, it might be the copy of the dissertation *On the Concept of Irony* (1841) with Kierkegaard's annotations, and the author's own copy of *Either - Or* (1843) as well as the drafts for *The Concept of Anxiety* (1844). The main oeuvre from the second phase of the authorship (1847-51) is *The Sickness unto Death* (1849), of which notebooks, print manuscript and first proof are preserved. As an example of the many notebooks and records which Kierkegaard had kept since his youth parallel with his production of the actual works, one should mention *Notebook 15, My relationship with 'her'*, begun on 24 August 1849 and completed in November, and *Journal NB14*, which was begun on 9 November 1849. Both deal with his relationship with his former fiancée Regine Olsen, a relationship that had ended eight years previously.

Søren Kierkegaard died on 11 November 1855. The first registration of his manuscripts, journals and other papers was made by his nephew Henrik Lund at the end of 1855 and the beginning of 1856, while the papers were still in Kierkegaard's apartment.

Tegning af Søren Kierkegaard udført ca. 1845 af P. C. Klæstrup
(1820-1882) (Da. Portr. 4°)

Drawing of Søren Kierkegaard c. 1845 by P.C. Klæstrup
(1820-1882) (Da. Portr. 4°)

SØREN KIERKEGAARD-ARKIVET

THE SØREN KIERKEGAARD ARCHIVE

Henrik Lund registrerede papirerne i den orden og i den form, hvori de forefandtes hos forfatteren.

Kierkegaards bogsamling blev solgt på auktion i forfatterens lejlighed i Skindergade den 8. april 1856 og følgende dage, og derefter kom papirerne til svogeren Johan Christian Lund, hvor de blev opbevaret, indtil de i slutningen af maj 1857 blev pakket og sendt til Kierkegaards bror Peter Christian Kierkegaard, biskop i Aalborg. Her foretog den første udgiver af papirerne, H. P. Barfod, fra februar til november 1865 en ny registrering og udarbejdede en detaljeret katalog.

Ved gavebrev af 31. maj 1875 skænkede P. C. Kierkegaard papirerne til Universitetsbiblioteket, som modtog dem i juli samme år. Papirerne er siden blevet overført til Det Kongelige Bibliotek sammen med Universitetsbibliotekets øvrige håndskriftsamlinger.

Efter overdragelsen til biblioteket er Søren Kierkegaard-arkivet yderligere blevet suppleret; i marts 1904 med 'forlovelsespapirerne', de breve og papirer som Søren Kierkegaards tidligere forlovede Regine Schlegel, født Olsen, i 1898 havde testamenteret biblioteket, og i 1910 og 1917 med enkelte betydningsfulde biografiske dokumenter, breve og optegnelser. I 1961 blev arkivet suppleret med bøger, der havde været i Søren Kierkegaards eje, nemlig de henved et halvt hundrede bøger, som Det Kongelige Bibliotek havde købt på auktionen over Søren Kierkegaards bogsamling. Senere erhvervelser tæller dedikationseksemplarer og flere bøger, der har tilhørt Kierkegaard.

Henrik Lund registered the papers as he found them.

Kierkegaard's book collection was sold at an auction in the author's apartment in Skindergade on 8 April 1856 and the following days. The papers came to his brother-in-law Johan Christian Lund, where they were kept until the end of May 1857. They were then packaged and sent to Kierkegaard's brother Peter Christian Kierkegaard, bishop of Aalborg. Here the first person to publish the papers, H.P. Barfod, did a new registration and prepared a detailed catalogue from February till November 1865.

By deed of gift P.C. Kierkegaard on 31 May 1875 donated the papers to the University Library, which received them in July of the same year. The papers have since been transferred to The Royal Library together with the University Library's other manuscript collections.

After the transfer to the Library the Søren Kierkegaard archive has been further supplemented; in March 1904 with the 'engagement papers', the letters and papers which Søren Kierkegaard's former fiancée, Regine Schlegel, née Olsen, in 1898 had willed to the library, and in 1910 and 1917 with a few of important biographical documents, letters and notes. In 1961 the archive was supplemented with books that had belonged to Søren Kierkegaard, i.e. the about 50 books which The Royal Library had bought at the auction of Søren Kierkegaard's book collection. Later acquisitions include inscribed copies and several books that have belonged to Søren Kierkegaard.

LINNÉ-SAMLINGEN

af / by Torsten Schlichtkrull

Carl von Linné, svensk naturforsker og læge (1707-1778), var en af naturvidenskabens store systematikere – han er grundlæggeren af den konsekvente brug af den binære botaniske og zoologiske videnskabelige nomenklatur, som i dag bruges til at artsbestemme verdens organismer.

Alle latinske navne for dyr og planter består i dag af to navne: et slægtsnavn efterfulgt af et artsepitet, f.eks. *Trollius europaeus* (Engblomme). Førsteudgaven af Linnés hovedværk, *Systema Naturæ*, kom i 1735 og omfattede dyre-, plante- og mineralrigerne. Den blev i de kommende år fulgt op af mange nye og stærkt udvidede udgaver. I dag er grundlaget for navngivning af planter *Species Plantarum* fra 1753 og for navngivning af dyr 10. udgave af *Systema Naturæ* fra 1758.

Linné-samlingen på Det Kongelige Bibliotek står som den fjerdebedste Linné-samling i verden. Kun samlingerne i London, Uppsala og Pittsburgh er bedre. Samlingen er opstået som en sammensmeltning af apoteker Sven-Erik Sandermann Olsens samling og samlingen på biblioteket. Sandermann Olsen byggede sin samling op over mange år, men afhændede den i 1980. Den blev opstillet på Danmarks Farmaceutiske Højskole. Herfra blev den i 1989 overført til det daværende Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek (som nu er en del af Det Kongelige Bibliotek), hvor den blev sammensmeltet med bibliotekets samling og opstillet i to til samlingen opbyggede udstillingsrum.

THE LINNÉ COLLECTION

Carl von Linné, Swedish scientist and physician (1707-1778) was one of the great systematists of natural science – he is the founder of the consistent use of the binary botanical and zoological scientific nomenclature, which is used today to determine the species of the world's organisms.

All Latin designations for animals and plants today consist of two names: A generic name followed by a species epithet, e.g. *Trollius europaeus* (globe-flower). The first edition of Linné's main oeuvre, *Systema Naturae*, appeared in 1735 and covered animal, plant and mineral kingdoms. Many new and considerably extended editions followed it subsequently. Today the basis for the naming of plants is *Species Plantarum* from 1753 and for the naming of animals the 10th edition of *Systema Naturae* from 1758.

The Linné Collection in the The Royal Library occupies fourth place among the best Linné collections in the world. Only the collections in London, Uppsala and Pittsburgh surpass it. The collection is a merging of the chemist Sven-Erik Sandermann Olsen's collection and the collection in the library. Sandermann Olsen built up his collection over many years, but disposed of it in 1980. It came to the Danish University of Pharmaceutical Sciences, and in 1989 it was transferred to the Danish National Library of Science and Medicine (which now forms part of The Royal Library). Here it was merged with the library's collection and placed in two specially designed exhibition rooms.

Linné under Laplandsrejsen 1732. I hånden har han en plante opkaldt efter ham selv: *Linnea borealis*

Linné on the Lapland journey 1732, holding a plant named after him: *Linnea borealis*

LINNÉ-SAMLINGEN

THE LINNÉ COLLECTION

I samlingen findes også tidsskriftrækker, hvor Linné har været bidragsyder, f.eks. tidsskrifterne fra Kungliga Vetenskapsakademien, som Linné i øvrigt var medstifter af.

Bortset fra ganske få værker omfatter samlingen hele Linnés produktion, og den suppleres stadig. Samlingen er i 2006 under katalogisering i forbindelse med det internationale projekt *Linnaeus Link*, som vil blive en international katalog over de mest betydende Linné-samlinger. Projektet styres fra Natural History Museum i London.

Linné blev i 1741 udnævnt til professor i medicin og botanik ved universitetet i Uppsala. Her havde han mange elever, hvoraf en stor del dog aldrig efterlod sig naturvidenskabelige skrifter. De elever, som blev naturforskere, er også repræsenteret i en særlig afdeling af samlingen.

Samlingen består i alt af ca. 5.000 enheder på ca. 80 hyldemeter. Udover Linnés egne værker omfatter den også biografier, korrespondance m.v. Desuden en stor mængde særtryk, ganske få breve og nogle billeder.

Opstillingen af samlingen følger den systematik, som bruges i Soulsby-katalogen fra 1933; det er en katalog over Linné-værker i British Museum og er den til dato mest omfattende Linné-bibliografi. Eleverne har i 1997 fået deres egen bibliografi, *Bibliographia discipuli Linnæi*, ved Sven-Erik Sandermann Olsen.

The collection also contains periodicals to which Linné has contributed, e.g. the periodicals from the Royal Academy of Science of which Linné was a co-founder.

Apart from just a few works the collection contains Linné's entire production and it is still being supplemented. In 2006 the collection is being catalogued in connection with the international project *Linnaeus Link*, which is going to be an international catalogue of the most important Linné collections. The Natural History Museum in London is in charge of the project.

In 1741 Linné was appointed professor of medicine and botany at the University of Uppsala. Here he had many pupils, but most of them did not leave any scientific papers. The pupils who became scientists are represented in a special area of the collection.

The collection consists of a total of 5,000 units, covering about 80 running metres. Apart from Linné's own works it also contains biographies, correspondence etc., as well as a large amount of offprints, a few letters and some pictures.

The arrangement of the collection follows the systematics used in the Soulsby catalogue from 1933; this is a catalogue of Linné's works in the British Museum and is the most extensive Linné bibliography to date. His pupils got their own bibliography in 1997: *Bibliographia discipuli Linnaei* by Sven-Erik Sandermann Olsen.

TROPEHANDELSKOMPAGNIERNES ARKIVER

af / by Erik Gøbel

ARCHIVES OF THE DANISH OVERSEAS TRADING COMPANIES

I 1600-tallet etablerede Danmark små kolonier i Trankebar i Indien, på Guineakysten af Afrika og på Sankt Thomas i Vestindien. Kolonierne skulle fungere som støttepunkter for handel og søfart under Dannebrog i det fjerne.

Aktiviteterne var organiseret i kompagnier, der på mange måder minder om vore dages aktieselskaber. I 1600- og 1700-tallet agerede kompagnierne på kongens vegne i det fremmede ved etablering af tropekolonierne, regelmæssig besejling fra Danmark, udsendelse af embedsmænd og soldater samt gennemførelse af handel. Fra Indien hjembragte man navnlig tekstiler og krydderier. Fra Afrika var den vigtigste eksportvare negerslaver, som fragtedes til Dansk Vestindien. Her arbejdede de på plantagerne, hvor man producerede råsuiker.

I Asien opererede Ostindisk Kompagni, der blev oprettet i 1616. Efter perioder med vekslende økonomisk succes reorganiserede man asienshandelen i 1732, hvor Asiatic Kompagni afløste det gamle kompagni. Gennem anden halvdel af 1700-tallet og frem til 1807 oplevede handel og søfart under Dannebrog en blomstrende periode. Derefter kom Asiatic Kompagni aldrig rigtig i gang igen.

På Guineakysten – vore dages Ghana – opererede skibe og handelsfolk under dansk flag fra 1640'erne. Fra Fort Christiansborg udskibedes slaverne til Amerika, så efter at Danmark havde etableret en koloni på Sankt Thomas, oprettedes i 1671 i København et Vestindisk-guineisk Kompagni, der fik monopol på handel og søfart til Afrika og Vestindien.

During the 1600s Denmark established small colonies in Tranquebar in India, on the coast of Guinea in Africa and on St. Thomas in the West Indies. The colonies were to function as support bases for trade and shipping under the Danish flag in far away countries.

The activities were organised in companies that in many ways were reminiscent of today's public companies. In the 1600s and 1700s the companies acted on behalf of the king abroad by establishing the tropical colonies, regular visits by Danish ships, dispatch of civil servants and soldiers as well as doing trade. Textiles and spices were the main items from India. The most important export from Africa was enslaved Africans who were transported to the Danish West Indies. Here they worked in the plantations, where raw sugar was produced.

The Danish East India Company, established in 1616, operated in Asia. Following periods of varying economic success, the trade with Asia was reorganised in 1732 when Asiatic Company took over from the old company. During the second half of the 1700s and up until 1807 trade and shipping under the Danish flag enjoyed a successful period. After that Asiatic Company never really regained its strength.

On the coast of Guinea – now Ghana – ships and trades people operated under Danish flag from the 1640s. From Fort Christiansborg enslaved Africans were shipped to America, and after Denmark's establishment of a colony on St. Thomas, a West India and Guinea Company was established in 1671 in Copenhagen, which gained monopoly of trade and shipping to Africa and the West Indies.

Tekstilprøver hjemsendt fra Guineakysten til København. Netop sådan skulle stofferne se ud i 1718 for at være mest værd på det omskiftelige marked for slaveindkøb i Afrika. Det var en trafik, der spændte over flere verdensdele: Tekstilerne blev hentet i Ostindien, sejlet til Danmark og derpå videre til Afrika. Herfra fragtede man slaverne til Vestindien for at de kunne arbejde i sukkerplantagerne, og fra Vestindien kunne det værdifulde sukker så sendes til Danmark. (Vestindisk - guineisk Kompagni, pakke 121)

Textile samples sent from the Guinea Coast to Copenhagen. Just so was the material supposed to look in 1718 in order to attract the best prices on the changeable market for purchasing slaves in Africa. It was a traffic that spanned several continents: The textiles were obtained in East India, shipped to Denmark and from there dispatched to Africa. From here slaves were transported to The West Indies to work on the sugar plantations, and from the West Indies the valuable sugar could then be sent to Denmark. (West India and Guinea Company, box 121)

TROPEHANDELSKOMPAGNIERNES ARKIVER

ARCHIVES OF THE DANISH OVERSEAS TRADING COMPANIES

Efter at også øerne Sankt Jan og Sankt Croix var koloniseret, ophævede man kompagniet i 1755 og overlod handel og søfart til det private initiativ.

I anden halvdel af 1700-tallet oprettedes igen et par kompagnier. Guineisk Kompagni administrerede de danske forter på Guineakysten og stod for slavehandelen 1765-1775. Og Vestindisk Handelsselskab drev 1778-1785 en omfattende handel på Dansk Vestindien, især i kaffe.

Arkiverne fra disse tropehandelskompagnier omfatter i alt cirka 4000 pakker og bind. Arkivalierne består typisk i generalforsamlingsprotokoller, kopibøger over udgåede breve, journaler, indkomne breve og forskelligt vedrørende handel og søfart. Arkivalierne vedrørende søfarten omfatter skibsjournaler, negotiejournaler og andre kilder, som er blevet til på skibene. Desuden indgår forskelligt materiale vedrørende den indre administration af kolonierne og fra de udsendte embedsmænds virke.

Den del af arkivalierne, som er blevet til i København, er i god fysisk bevaringstilstand. Men de mange dokumenter, der har opholdt sig i tropene, er ofte i dårlig stand. Det varme fugtige klima har været hårdt ved papirerne, og de har i mange tilfælde været angrebet af termitter, svamp, blæksyre og andre skadevoldere. De mest skadede arkivalier tåler ikke at blive benyttet af forskerne.

I dag er en registrant over arkivet tilgængelig i Statens Arkivers elektroniske arkivdatabase på www.daisy.sa.dk.

Following the colonisation of St. John and St. Croix, the company was dissolved in 1755 and trade and shipping were handed over to private initiatives.

During the second half of the 1700s a couple of companies were established. The Guinea Company administered the Danish fortresses on the coast of Guinea and was in charge of the slave trade from 1765 to 1775. And the West Indian Trade Company conducted extensive trade on the Danish West Indies 1778-1785, particularly in coffee.

The archives from these tropical trade companies contain about 4,000 boxes and volumes. The records typically consist of protocols from general meetings, letter books, journals, letters received and various items on trade and shipping. Records concerning shipping include logbooks, records and other sources produced on board ship. Furthermore it includes various material concerning interior administration of the colonies and accounts of activities of government officers.

The part of the records that was produced in Copenhagen is in a good physical state of preservation. But many documents that have been kept in the tropics are often in a very poor condition. The hot, humid climate was bad for the papers, and in many cases they have been attacked by termites, fungi, ink acid and other damaging influences. The most affected documents cannot be used by the researchers.

Today an inventory is available in the electronic database of the National Archives at www.daisy.sa.dk.

DALBYBOGEN

af / by Erik Petersen

THE DALBY BOOK

Dalbybogen er blevet til i anden halvdel af 1000-tallet og antages at være den ældste bevarede bog der er fremstillet i Norden. Sikker viden er vanskelig at etablere på grund af fraværet af sammenlignelige kilder fra denne tidlige fase af den kristne kirkes historie i Danmark og Norden. Nogle tilskrevne noter viser at den med sikkerhed har befundet sig i Dalby i Skåne i den senere del af middelalderen. Bogens statelige bind, der er senere end selve håndskriftet, afspejler den veneration man har næret for evangeliebogen i Dalby.

Bogen indeholder de fire evangelier på latin. Teksten er skrevet med karolingiske bogstaver af en trænet hånd. Mindre rutineret er billederne af de fire evangelister og deres symboler, der er malet på siderne forud for teksterne. Et interessant træk i fremstillingen er at evangelisterne er i færd med at male initialer. Billedernes lidt ufærdige præg understreges af at den tekst der har skullet forbinde billedside med tekstsider, ikke er blevet nedfældet. Dalbybogens evangelistsider har ikke de æstetiske kvaliteter man kan finde i samtidige håndskrifter fra andre dele af Europa, men det er bl.a. det der gør bogen så interessant. Som vidnesbyrd om bogkulturens første skridt ind i Norden, om Nordens integration med det øvrige Europa.

The Dalby book came into being in the second half of the 1000s and is regarded as the oldest preserved book produced in the North. Certain knowledge is difficult to establish because of the lack of comparable sources from this early phase of the Christian Church in Denmark and the North. Some added notes show that it has undoubtedly been in Dalby in Scania in the late Middle Ages. The book's impressive binding, which is of a later date than the manuscript itself, reflects the veneration afforded the evangeliary in Dalby.

The book contains the four gospels in Latin. The text is written in Carolingian letters by an experienced hand. Less accomplished are the pictures of the four evangelists and their symbols, painted on the pages prior to the actual texts. It is an interesting feature of the pictures that the evangelists are engaged in painting initials. The slightly unfinished impression is underlined by the fact that the caption which were to have combined picture with text, has not been written down. The evangelist pages of the Dalby book do not possess the same aesthetic qualities that one may find in contemporary manuscripts from other parts of Europe, but this is in fact one of the things that make the book so interesting: As the earliest evidence of book culture in the North and as testimony to the integration of the North into the rest of Europe.

in die die an allen in geden alle stungen fagden alle
furdten: Ma dan die sigide sin die und then lagin
gner die sin vpo ynden sin: fied then by furecti oc by
verrethe oc ay ppenetie oc ay luntatit
yuden aduf furdten
don oc then
furdten.

ANGERSFRAGMENTET

af / by Erik Petersen

THE ANGERS FRAGMENT

Saxo skrev sin store Danmarkshistorie omkring år 1200, men værket kendes i sin helhed kun fra førstetrykket, som Christiern Pedersen udgav i Paris i 1514. Hvor nøje denne udgave stemmer overens med den tekst Saxo eller Saxos skriver prentede på pergament 300 år tidligere, fik forskerne mulighed for at vurdere, da man i et bibliotek i den franske by Angers blev opmærksom på fire blade af et hidtil ukendt håndskrift, der indeholdt et brudstykke af Saxos tekst. De fire blade havde fungeret som beskyttelsesblade mellem bind og blade i et håndskrift fra 1400-tallet.

Fundet blev publiceret allerede i 1863 i Lemarchands katalog over Angersbibliotekets håndskrifter, men det var først da middelalderforskeren Gaston Paris i et foredrag i 1877 gjorde rede for fragmentets enestående karakter, at dets betydning for Saxoforskningen blev åbenbar. Tilføjelser og alternative formuleringer skrevet mellem linjerne og i margenen viser nemlig at bladene stammer fra Saxos eget eksemplar af teksten.

De fire blade åbner således for et direkte blik på Saxo ved arbejdsbordet. De viser at han virkelig sled for at give teksten den form der gav ham hans fortjente ry som forfatter. Samtidig bekræfter de at den tekst Christiern Pedersen udgav i 1514, følger Saxos egen ordlyd ganske trofast.

Ved bytte med et fransk håndskrift kom fragmentet til Det Kongelige Bibliotek i 1878.

Saxo wrote his history of Denmark about 1200, but the work in its entirety is only known from the first edition published by Christiern Pedersen in Paris in 1514. How closely this edition resembles the text which Saxo or his scribes wrote on parchment 300 years earlier, scholars got the opportunity to appraise when four leaves of a hitherto unknown manuscript containing a fragment of Saxo's text were discovered in the library in the French town of Angers. The four leaves had been used as flyleaves in a manuscript from the 15th century.

The discovery was published already in 1863 in Lemarchand's catalogue of the Angers Library's manuscripts, but it was not until the internationally renowned mediaevalist Gaston Paris in a lecture in 1877 explained the unique character of the fragment that its importance became apparent. Additions and alternative formulations written between the lines and in the margin show that the leaves stem from Saxo's own copy of the text.

The four leaves thus offer us a direct glimpse of Saxo at his desk. They show that he really strove to give the text the form which earned him his well-deserved reputation as a writer. At the same time they confirm that the text which Christiern Pedersen published in 1514 adheres quite faithfully to Saxo's own wording.

The fragment was included in the Royal Library in 1878, in exchange for a manuscript of French origin.

specimen plerebat tanta q; ^{indohi eiu}
 experimenta fuere ut ab ipso ceti danor re
 ges communi qda uocabulo scoldungi ni
 cuparentur. ^{uacu uia stabitū. a m. pēretet hōc etas sta. clarissimū indole}
 Precurrebat igitur sciold ^{eximias. t. animi uigore. etia fulgore suo finitimos occupauit.}
 uirū complementū animi maturitate
 conflictus q; gessit ^{q; uir spectator ob tenuitate ee poterat} quoz eum uix specta
 torem etas ee paciebatur. ^{hōc etas sta. clarissimū indole} In quo annoz uir
 tutis q; ^{pruencio} pcur su ob aliudā saxonum regis fi
 liam quā summe pulcritudinis inuicū postu
 labat cum scato allamannie sacrapa ei ^{hōc etas sta. clarissimū indole}
 dem puelle competitorē teutonū. danor
 q; exercitu inspectante ex pūocacione di
 micauit interfecto q; eo omnem allemā
 mannoz gentem ^{cafit} pūde ac ducis sui in
 teritu debellatam tributa lege choer
 dundare debē re tar. ^{hōc etas sta. clarissimū indole} Omniu ^{glam ad ducē}
 alicoz regū fortitudine munificencia ac liberalitate certabat. ^{hōc etas sta. clarissimū indole}

Angersfragmentet kan opfattes som en renskrift af Saxos tekst på et ikke helt færdigt stadium. Den oprindelige tekst er nedfældet med stor og distinkt skrift. Der er god plads imellem linierne og i margenen til de rettelser og tilføjelser forfatteren ønskede at gøre under den sidste redaktion af teksten.

The Angers fragment can be perceived as a fair copy of Saxo's text at a preliminary stage. The original text is written in a large and distinct script. There is plenty of space between the lines and in the margin for corrections and additions which the author might want to make during his last revision of the text.

KORT OVER DE ARKTISKE OMRÅDER

af / by Henrik Dupont

MAPS OF THE ARCTIC REGION

Tre enestående kort over dele af Grønland, alle i Det Kongelige Bibliotek, blev i sin tid udpeget som så værdifulde, at de kunne tåle betegnelsen Memory of the World.

De tre kort er dateret 1605, 1737 og 1907. Hvor det sidste kort repræsenterer afslutningen af europæernes forsøg på at tegne Grønlands kystlinie, betegner Hans Poulsen Resens kort fra 1605 et af de første bidrag til en kartografisk beskrivelse af det arktiske område. Kortet fra 1737 af Hans Egede er det første almindelige kort udfærdiget af en person, der rent faktisk har berejst en del af området og foretaget opmålinger. Dog bygger den ene halvdel af kortet, nemlig østkysten af Grønland, på de middelalderlige sagaers oplysninger og viser helt åbenlyst forkerte informationer.

Grønland var kendt af europæerne siden nordboernes ankomst omkring år 1000. Der eksisterer adskillige beretninger og sejladsbeskrivelser fra denne tid, men intet kartografisk materiale, idet nordboerne næppe har haft nogen praktisk anvendelse for kort. Grønland kom første gang på kort da den danske kartograf Claudius Clavus i 1427 tilførte nye kort der viste områderne langt mod nord, til datidens geografiske hovedværk af Ptolemæus. Det næste danske forsøg på en ekspedition var Christian IVs ekspeditioner i 1605-1607.

Resens kort fra 1605

Biskop Hans Poulsen Resens kort fra 1605 er tegnet som en hyldest til kongen i anledning af ekspeditionen til Grønland og er ikke baseret på egne målinger.

Three unique maps of parts of Greenland, all in The Royal Library, have been deemed so valuable as to be worthy of the title 'Memory of the World'.

The three maps are dated 1605, 1737 and 1907. Where the last map represents the end of the Europeans' attempt to draw the coastline of Greenland, Hans Poulsen Resen's map from 1605 constitutes one of the first contributions to a cartographic description of the arctic area. The map by Hans Egede from 1737 is the first ordinary map drawn by a person who has actually travelled across part of the area and charted it. However, one half of the map, the east coast of Greenland, is based on medieval sagas and shows quite blatantly wrong information.

Europeans had known of Greenland since the arrival of the Northerners around the year 1000. There are several accounts and descriptions of sea voyages from this time, but no cartographic material, as the Northerners would hardly have had any practical need for maps. Greenland was first depicted on a map when the Danish cartographer Claudius Clavus in 1427 added new maps to the then major geographic work by Ptolemy, which showed the areas far to the north. The next Danish attempt at an expedition was Christian IV's expeditions in 1605-1607.

Resen's map from 1605

Bishop Hans Poulsen Resen's map from 1605 was drawn as a tribute to the king on the occasion of the expedition dispatched to Greenland and is not based on personal surveys.

KORT OVER DE ARKTISKE OMRÅDER

MAPS OF THE ARCTIC REGION

Resen var initiativtageren, der fik en nu ukendt person til at tegne kortet, medens han selv forsynede kortet med anmærkninger i teksten. Kilden er islændingen Stephanius' kort fra 1590, der første gang viser navnet Vinland på det nordamerikanske kontinent. Resens kort er i dag i en meget dårlig forfatning, men er vigtigt i den tidlige kartografiske historie over det arktiske område.

Resen was the editor of the map making remarks on the map drawn by an anonymous cartographer. The source is the Icelander Stephanius' map from 1590, which for the first time shows the name Vinland on the North American continent. Today Resen's map is in a very poor condition, but it is important in the history of early cartography related to the arctic area.

Hans Egedes kort fra 1737

Hans Egedes kort over den sydlige del af Grønland er baseret på to rekognosceringsrejser i somrene 1723 og 1724 på Vestkysten, medens Østkysten udelukkende bygger på oplysninger fra sagaerne. Hans Egede ankom 1721 til Grønland med det opdrag at undersøge nordboernes skæbne og udføre mission. Hans Egede havde før afrejsen tilegnet sig viden om opmåling og rejste 1723 sydpå, hvor han endeligt fik aflivet myten om det såkaldte Frobisherstræde, der siden 1578 havde figureret på de fleste Grønlandskort. Kortet blev tegnet efter Hans Egedes hjemkomst til København i 1735.

Hans Egede's map from 1737

Hans Egede's map of the southern part of Greenland is based on two reconnaissance journeys during the summers of 1723 and 1724 on the west coast, while the east coast builds entirely on information from the sagas. Hans Egede arrived in 1721 in Greenland charged with the task to examine the fate of the Northerners and to do missionary work. Before the journey Hans Egede had acquired some knowledge of surveying, and in 1723 he travelled southwards, where he was able to destroy the myth about the so-called Frobisher Strait, which since 1578 had figured on most maps of Greenland. The map was drawn after Hans Egede's return to Copenhagen in 1735.

Høeg Hagens kort fra 1907

Høeg Hagens kort fra 1907 viser det nyopdagede land i NØ Grønland, som var blevet opdaget på slæderejser i sommeren 1907 under Danmarksekspeditionen. Både kartografen og de to øvrige deltagere i slædeholdet, Mylius Erichsen og Brønlund, omkom på denne rejse. Med Høeg Hagens kort blev kystlinien endelig tegnet færdigt, og det blev fastslået, at Peary land var en halvø, der således forblev dansk territorium.

Høeg Hagen's map from 1907

Høeg Hagen's map from 1907 shows the newly discovered land in NE Greenland, which had been discovered on sledge journeys during the Denmark Expedition in the summer of 1907. Both the cartographer and the other two members of the sledge team, Mylius Erichsen and Brønlund, perished on this journey. With Høeg Hagen's map the coastline was finally completed, and it was established that Peary land was a peninsula which thus remained Danish territory.

Øverst: Høeg Hagens Grønlandskort

Nederst: Resens Grønlandskort

Top: Høeg Hagen's map of Greenland

Bottom: Resen's map of Greenland

DEN CLASSENSKE SAMLING AF NATURHISTORISKE PLANCHEVÆRKER

af / by Torsten Schlichtkrull THE CLASSEN COLLECTION OF NATURAL HISTORY PLATE WORKS

Johan Frederik Classen blev i 1725 født i Christiania (Oslo) som søn af en organist. Han blev indskrevet ved universitetet i København og cand.theol. efter blot 25 måneder. Karakteren var derefter. Classen ville ikke være præst, men forretningsmand, og det blev han. Det store gennembrud kom i 1756, da han og en kompagnon af kronen fik overdraget et kuldsejlet kanonværk i Nordsjælland ved kanalen mellem Arresø og Roskilde Fjord. Stedet kom til at hedde Frederiksværk. Classen blev efter få år enejer af værket og var under lidt skiftende ejerforhold den ubestridte leder af det til sin død i 1792. Classen tjente godt og blev også godsejer. Ved sin død havde han som personlig ejendom hele det nuværende Hundested kommune, hovedparten af Frederiksværk kommune, to godser på Falster, Corselitze og Carlsfeldt, samt nogle ejendomme i København og et større areal nord for Østerport. Boet blev opgjort til en million rigsdaler.

I boet var et bibliotek på ca. 20.000 bind, som ifølge testamentet blev gjort offentligt tilgængeligt. Det fik i 1796 til huse i Amaliegade 38. Huset står der endnu og rummer i dag Konservatorskolens Bibliotek. Det Classenske Bibliotek blev drevet for private midler (Det Classenske Fideicommis), indtil det i 1867-68 blev forenet med Universitetsbiblioteket. Universitetsbiblioteket overtog den største part af bøgerne og fik (dengang) betydelige tilskud til driften.

John Frederik Classen was born in 1725 in Christiania (Oslo) as son of an organist. He was enrolled at the University of Copenhagen and became Bachelor of Divinity after only 25 months – with a modest degree. Instead of becoming a clergyman Classen decided to go into business. His break-through came in 1756 when he and a companion by the Crown were offered a failed canon factory in Northern Zealand by the canal between Arresø and Roskilde Fjord. The place was named Frederiksværk. After a few years Classen became the sole proprietor of the factory, a position he maintained until his death in 1792. Classen made quite a lot of money and also became an estate owner. At the time of death his personal property included the entire present Hundested municipality, most of Frederiksværk municipality, two estates on Falster, Corselitze and Carlsfeldt, as well as houses in Copenhagen and a large area north of Østerport. The estate amounted to 1 mil. Rix-dollars.

The estate had a library of about 20,000 volumes, which in accordance with the will was made publicly accessible. In 1796 it moved to Amaliegade 38. The house still stands and today contains the library of the School of Conservation. The Classen Library was run by private means (The Classen Fideicommis) until it was combined with the University Library in 1867-68. The University Library took over most of the books and received (at the time) considerable funding towards the running of the library.

Drawn from Nature by J. J. Audubon, F.R.S. &c.

Engraved, Printed, & Coloured by W. Barlett, London, 1844.

Arctic Tern
STERNA ARCTICA.

Birds of America er nok et af naturhistoriens mest spektakulære værker. Tavle CCL, Arctic Tern.

Birds of America is probably one of the most spectacular works in natural history. Plate CCL, Arctic Tern.

DEN CLASSENSKE SAMLING AF NATURHISTORISKE PLANCHEVÆRKER

THE CLASSEN COLLECTION OF NATURAL HISTORY PLATE WORKS

Det Classenske Bibliotek havde gode økonomiske forhold det meste af tiden, og der var råd til at købe værker, som de offentlige biblioteker ikke kunne anskaffe. Det er på grund af Det Classenske Biblioteks anskaffelser, at Det Kongelige Bibliotek, som Universitetsbiblioteket i dag er en del af, har en af verdens bedste samlinger af ornitologiske plancheværker.

Det største klenodie er Skandinaviens eneste eksemplar af J. J. Audubon: *Birds of America*, bind 1-4, London 1827-32. Dette værk er i et format, som englænderne kalder elefant-folio. Det indeholder 435 plancher i akvatinte som gengiver fuglene i naturlig størrelse og i deres naturlige omgivelser. Blandt de andre værker i samlingen må nævnes John Goulds værker. John Gould var taksonom ved British Museum, og han udgav sammen med sin hustru en lang række naturhistoriske litograferede tavleværker, hovedsagelig med fugle fra Europa og det britiske imperium. Samlingen dækker hele naturhistorien inkl. et eksemplar af *Flora Danica*.

Samlingen af ornitologiske plancheværker ved Københavns Universitetsbibliotek er beskrevet i Jean Anker: *Bird Books and Bird Art*, København 1938.

The Classen Library was financially well placed most of the time, and it was possible to buy works that the public libraries could not acquire. Thanks to the Classen Library's acquisitions The Royal Library (with which The University Library has now been merged) today has one of the best collections of ornithological plate works in the world.

The greatest treasure is Scandinavia's only copy of J.J. Audubon's *Birds of America*, vol. 1-4, London 1827-32. The work is in a format called by the English: an elephant folio. It contains 435 plates in aquatint that depict the birds in natural size and in their natural habitats. Among the other works in the collection one should mention John Gould's works. John Gould was a taxonomist at the Zoological Society in London, and together with his wife he published a large number of natural-historical lithographed volumes of plates, mainly of birds from Europe and the British Empire. The collection covers all natural history, including a copy of *Flora Danica*.

The collection of ornithological plate works in the University Library of Copenhagen is described in Jean Anker's *Bird Books and Bird Art*, Copenhagen 1938.

John Gould: Mammals of Australia, bd. 1-3. 1863.
Halmaturus dorsalis

John Gould: Mammals of Australia, vol. 1-3. 1863.
Halmaturus dorsalis

STORE DANSKE VIDENSKABSMÆND

af / by Torsten Schlichtkrull

GREAT DANISH SCIENTISTS

Skønt brændt i 1728 ejer Københavns Universitetsbibliotek – i dag en del af Det Kongelige Bibliotek – en enestående samling af naturvidenskabelige og medicinske værker. Samlingen har mange forskellige kilder.

Eftersom der ingenting er tilbage af biblioteket fra før 1728 – kun ganske få ulovligt udlånte bøger overlevede branden – har den ældre litteratur mange kilder. Hovedparten af litteraturen efter 1728 er anskaffet direkte til biblioteket, men kongens bibliotek afgav dubletter, biblioteket fik store gaver, og der blev købt mange ældre værker ind. Dertil kommer nogle meget betydningsfulde forøgelser af samlingen i 1800-tallet. Hele biblioteker indgik: Kirurgisk Akademis Bibliotek med Det Classenske Læseselskab for Læger, Det Classenske Bibliotek og Polyteknisk Læreanstalts Bibliotek. Endelig fik Universitetsbiblioteket en betydelig tilvækst af naturvidenskabelig litteratur i 1900-tallet i kraft af omfattende litteraturudvekslinger mellem Universitetsbiblioteket og Det Kongelige Bibliotek. Uden disse tiltag havde samlingen ikke haft den status, den har i dag. Den indeholder næsten alle betydningsfulde værker inden for naturvidenskab og medicin. I første-udgave.

Siden sidste fjerdedel af 1500-tallet har dansk naturvidenskab og medicin præsteret mange betydningsfulde resultater. Det første store navn er Tycho Brahe, der fra slutningen af 1570'erne og med kongens støtte opbyggede en forskningsinstitution af hidtil uset format på øen Hven.

Although destroyed by fire in 1728 Copenhagen University Library – which today forms part of The Royal Library – has a unique collection of scientific and medical works.

As nothing is left of the library from before 1728 – only a few illegally lent books survived the fire – the older collection has many sources. The majority of literature after 1728 has been acquired directly by the library, but the king's library also donated duplicates, the library received large gifts and many older works were purchased. Add to this some very important additions during the 1800s. Some were entire libraries: The Surgical Academy's Library with The Classen Reading Association for Doctors, The Classen Library and the Library of the Technical University. Finally, the University Library received a large amount of scientific literature in the 1900s due to an extensive exchange of literature between the University Library and The Royal Library. Without these additions the collection would not have had the status it enjoys today. Copenhagen University Library owns nearly every important work, Danish as well as foreign, within the field of science and medicine. In first editions.

Since the last quarter of the 1500s Danish science and medicine have produced many important results. The first great name is Tycho Brahe, who from the late 1570s and with the support of the king built up a research institution of hitherto unknown proportions on the island of Hven.

Ved dissektion af et hajhoved så Niels Stensen den slående lighed mellem hajens tænder og de velkendte sten, glossopetræ. Han drog to slutninger: Stenene har engang været hajtænder, og på et tidspunkt må der have været vand, hvor stenene blev fundet. Også selv om det er i bjerge. (Nicolaus Steno: Elementorum myologiæ specimen, Firenze 1667)

By dissecting a shark's head Niels Stensen observed the striking similarity between the shark's teeth and the well-known stones, glossopetrae. He arrived at two conclusions: The stones had once been shark's teeth, and at some point in time there must have been water where the stones were found. Even though it was in mountains. (Nicolaus Steno: Elementorum myologiæ specimen, Firenze 1667)

STORE DANSKE VIDENSKABSMÆND

GREAT DANISH SCIENTISTS

Herefter må nævnes Bartholinerne, polyhistoren Ole Borch, Niels Stensen (Steno) og Ole Rømer m.fl. Senere står G. F. Oeder med sit Flora Danica-projekt og zoologen O.F. Müller stærkt. I 1800-tallet må nævnes personer som H. C. Ørsted, fysiologerne P.L. Panum og Chr. Bohr. Mindre kendt er astronomen H.L. d'Arrest, hvis katalog over stjernetaåger er en del af grundlaget for den internationale katalog, NGC. 1900-tallets danske bidrag til videnskaben bliver forbigået her, selv om der er rigeligt at komme efter.

Det er personer som disse, hvis værker er en betydningsfuld del af Københavns Universitetsbiblioteks ældre samlinger.

Klenodierne er mange, og kun få kan nævnes: Tycho Brahes bog fra 1573 om den nye stjerne, hans bog om instrumenterne fra 1598. Caspar Bartholins anatomiske lærebog blev brugt i hele Europa, Stenos anatomiske og (måske især) geologiske værker er vigtige, de geologiske har lagt grundsten til geologien som videnskab. Sluttelig nævnes Ørsteds firesiders skrift om elektromagnetismen; uden den opdagelse havde nutidens teknik været umulig.

I 2002 udgav det daværende Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek og Gads Forlag under redaktion af Jan Teuber bogen *Højdepunkter i dansk naturvidenskab*. Den publicerer centrale tekster af Tycho Brahe, Steno, Ole Rømer, H. C. Ørsted og Niels Bohr. Hver tekst har en efterskrift, skrevet til netop denne udgivelse.

Then there are the Bartholins, polyhistor Ole Borch, Niels Stensen (Steno), Ole Rømer etc. Later on we recognise the influence of G.F. Oeder with his Flora Danica project and the zoologist O.F. Müller. From the 1800s one should mention H.C. Ørsted, the physiologists P.L. Panum and Chr. Bohr. Less known is the astronomer H.L. d'Arrest whose catalogue of nebulae forms part of the basis for the international catalogue, NGC. There are many important Danish contributions to science in the 20th century, too numerous to mention here.

The works of these men form an essential part of the older collections of Copenhagen University Library.

The treasures are numerous and only a few can be mentioned here: Tycho Brahe's book from 1573 about the new star and his book on the instruments from 1598. Caspar Bartholin's anatomical textbook was used throughout Europe. Steno's anatomical and (maybe especially) geological works are important, the geological works form the basis for geology as a science. Finally there is Ørsted's four-page paper on electromagnetism; without this discovery today's technology would have been impossible.

In 2002 the former National Library of Science and Medicine and the publishers Gad published the book *Highlights in Danish science*, edited by Jan Teuber. It contains essential texts by Tycho Brahe, Steno, Ole Rømer, H.C. Ørsted and Niels Bohr. Each text has a postscript, written for this edition.

A caput Cassiopeæ
B pectus Schedir.
C Cingulum
D flexura ad Ilia
E Genu
F Pes
G suprema Cathedræ
H media Chatedræ
I Nova Stella.

Illustration fra Tycho Brahes De Nova Stella (1573), der var en medvirkende årsag til, at han opnåede kronens støtte til sit forskningsinstitut på Hven.

Illustration from Tycho Brahe's De Nova Stella (1573), which was a contributory reason for his achieving the Crown's financial support for his research institute on Hven.

RUBEN-VALSERNE – DANMARKS ÆLDSTE LYDOPTAGELSER

af / by Eva Fønss-Jørgensen THE RUBEN COLLECTION – DENMARK'S OLDEST SOUND RECORDINGS

Ruben-samlingen består af 87 fonografvalser. Der er tale om unikke lydoptagelser fra perioden 1889-1897 med datidens store skuespillere og sangere, bl.a. Peter Schram, Augusta Lütken, Louise Phister, Otto Zinck, Frederik Jensen, Emil og Olaf Poulsen samt Niels Juel Simonsen – alle født i første halvdel eller midten af 1800-tallet.

Lydfæstningens historie startede i 1878 med Thomas Alva Edisons opfindelse af fonografen – en opfindelse, som fik afgørende betydning for udviklingen af det 20. århundredes kultur- og samfundsliv. Dette mærkelige apparat, som kunne gengive tale og musik, var en sensation. Alligevel skulle der gå næsten 25 år, før en egentlig musikindustri tog sin begyndelse. I perioden frem til 1900 opstod et konkurrerende medie, nemlig den flade grammofonplade, patenteret af Emil Berliner i 1887. Efterfølgende 'kæmpede' de to medier - valsen og pladen - om det kommercielle marked. Som bekendt vandt grammofonpladen. Det siges, at grammofonpladens sejr skyldtes, at den verdensberømte italienske operastjerne Enrico Caruso i 1902 valgte at lade sine første sange indspille på plade.

Ruben-valserne er de ældste danske lydoptagelser overhovedet og hører til de ældste i verden. De er optaget i København i perioden 1889-1897, altså i den 'mellempæriode' i slutningen af 1800-tallet, hvor der stadig blev eksperimenteret med brugen af det nye vidunder.

The Ruben Collection consists of 87 phonograph cylinders. They represent unique sound recordings from the period 1889-1897 with great actors and singers of the day, i.a. Peter Schram, Augusta Lütken, Louise Phister, Otto Zinck, Frederik Jensen, Emil and Olaf Poulsen and Niels Juel Simonsen – all born in the first half or the middle of the 1800s.

The history of recording started in 1878 with Thomas Alva Edison's invention of the phonograph – an invention, which proved to be of the utmost importance for the development of 20th century cultural and social life. This strange apparatus which was able to reproduce speech and music, was a sensation. Even so, almost 25 years were to pass before a music industry as such came into being. In the period up to 1900 a competing medium appeared, namely the flat gramophone record, patented by Emil Berliner in 1887. The two media – cylinder and record – subsequently 'fought' for the commercial market. As we know the gramophone record won. This victory is said to be due to the fact that the world-famous Italian opera star, Enrico Caruso, in 1902 chose to have his first songs done on gramophone records.

The Ruben cylinders are the oldest Danish sound recordings and are among the oldest in the world. They were recorded in Copenhagen in the period 1889-1897, i.e. the 'interim period' at the end of the 1800s where experiments were still going on with the use of the new wonder.

Fonografen var en maskine, der kunne optage og afspille lyd på såkaldte valser - cylindriske rør med riller på ydersiden. Mediet er næppe kendt af mange i dag.
Foto: Statsbiblioteket

The phonograph was a machine, which could record and play sound on cylindrical tubes with grooves on the outside. The medium is probably only known by a few people today.
Photo: State and University Library

RUBEN-VALSERNE – DANMARKS ÆLDSTE LYDOPTAGELSER

THE RUBEN COLLECTION – DENMARK'S OLDEST SOUND RECORDINGS

Generalkonsul Gottfried M. Ruben var manden der forestod optagelserne – heraf navnet på samlingen. Ud over sit hverv som portugisisk generalkonsul var han en driftig forretningsmand. Han stiftede sandsynligvis første gang bekendtskab med fonografen på Verdensudstillingen i Paris i 1889, hvorefter han startede en import med henblik på salg af apparatet i Danmark. Prisen for et apparat var meget høj målt i datidens penge: 700 kr. For at tiltrække et købedygtigt publikum inviterede han datidens store kunstnere til sit hjem, hvor de indtalte monologer og indsang sange fra et bredt repertoire af kendte teaterstykker, operaer og revyer.

Rubens indsats betyder, at vi i dag har bevaret enestående optagelser fra en dansk teater- og sangtradition, som ellers ikke er tilgængelig. Han forestod mange hundrede optagelser, men kun disse 87 valser er så vidt vides bevaret.

Valserne var i 1900-tallet i den navnkundige Knud Hegermann-Lindencrones varetægt. Han lod i 1936 et udvalg overspille på grammofonplade. I 1990'erne blev samlingen erhvervet af Statsbiblioteket med støtte fra Augustinus Fonden. Overspilning og digitalisering til et nutidigt medie af de skrøbelige valser, som er lavet af voks, kræver meget høj ekspertise og professionelt udstyr, og der udvikles stadig bedre metoder. Statsbiblioteket vil i løbet af 2006 gennemføre digitalisering af denne enestående samling i sin helhed, således at den kan formidles til glæde for den teater- og musikhistoriske forskning og den interesserede almenhed.

Consul-general Gottfried M. Ruben was the man in charge of the recordings – hence the name of the collection. Apart from his assignment as Portuguese consul-general he was an enterprising businessman. He probably first saw the phonograph at the Paris World Exhibition in 1889, whereupon he started an import with a view to selling the apparatus in Denmark. The price was very high measured in the currency of that time: 700 DKK. In order to attract a public with purchasing power he invited famous artists to his home, where they recorded monologues and songs from a broad repertoire of well-known plays, operas and revues.

Ruben's initiative means that today we can boast unique recordings from a Danish theatre and song tradition that is otherwise not available. He was in charge of many hundred recordings, but only these 87 have been preserved as far as we know.

In the 1900s the recordings were in the keeping of the legendary Knud Hegermann-Lindencrone. In 1936 he had a number of them re-recorded onto gramophone records. In the 1990s the collection was acquired by the State and University Library with funding from the Augustinus Foundation. Re-recording and digitisation to a modern medium of the fragile cylinders, made of wax, requires extremely high expertise and professional equipment, and methods are still being improved. During 2006 the State and University Library will digitise this unique collection in its entirety, so that it can be disseminated for the benefit of theatre and music history research and the general public.

Til venstre: Foto af skuespillerinden Louise Phister i rollen som Else Skolemester i Holbergs Barselsstuen

Til højre: Foto af operasangeren Peter Schram i rollen som Don Giovanni
 Fotos: Statsbiblioteket

Left: Photo of the actress Louise Phister in the role of Else Skolemester in Holberg's Barselsstuen

Right: Photo of the opera singer Peter Schram in the role of Don Giovanni
 Photos: State and University Library

ANKER KIRKEBY-SAMLINGEN

af / by Elsebeth Kirring

Anker Kirkeby-samlingen består af ca. 1000 plader med optagelser fra 1913 og frem til 1940'erne. Her er taler af Christian X og andre kongelige personer; af politikere og højesteretssagførere, professorer og biskopper. Her er forfattere som Georg Brandes, Emma Gad, Gustav Wied og Johannes V. Jensen. Her er også lydbillede fra hverdagen, berømte teatermonologer oplæst af datidens store skuespillere, samt optagelser af dansk presse fra London under 2. verdenskrig.

Ideen til samlingen opstod hos Anker Kirkeby, som var journalist ved Politiken. Han læste i Politiken om *La Musée de la Parole et du Geste* i Paris. Det inspirerede ham til at skabe et dansk arkiv for historiske film- og lydoptagelser.

I 1913 så det ud til at ideen kunne realiseres. Det lykkedes at overtale Nordisk Films Kompagni til at optage en række film med nogle af datidens kendte mænd som f.eks. Th. Zahle og Georg Brandes. Dernæst henvendte Anker Kirkeby sig til Skandinavisk Grammophon Aktieselskab, som indvilligede i at optage en række arkivplader til Stemmearkivet.

Næste hurdle var at overtale nogle af datidens kendte mænd og kvinder til at lade deres stemmer forevige i grammfonen. I 1913 blev en grammfon udelukkende anset for at være et folkeligt forlystelsesapparat.

THE ANKER KIRKEBY COLLECTION

The Anker Kirkeby Collection consists of about 1,000 records from 1913 and up until the 1940s. Among them are speeches by Christian X and other royals; by politicians and barristers, professors and bishops. Authors like Georg Brandes, Emma Gad, Gustav Wied and Johannes V. Jensen are also represented. Furthermore sound pictures from everyday life, famous drama monologues, read by great actors of the time are found, as well as recordings of the Danish press from London during World War 2.

The idea of the collection originated with Anker Kirkeby who was a journalist at the Danish newspaper *Politiken*. He read in his paper about *La Musée de la Parole et du Geste* in Paris. This inspired him to create a Danish archive of historical film and sound recordings.

In 1913 it seemed that the idea would materialize. Nordic Film Company was persuaded to shoot a number of films with some of the famous men of the time, e.g. Th. Zahle and Georg Brandes. Next Anker Kirkeby approached Scandinavian Gramophone Company Ltd, who agreed to record a number of discs for the Voice Archive.

The next hurdle was to persuade some of the famous men and women of the day to let their voices become immortalised in the gramophone. In 1913 a gramophone was thought to be nothing but a public entertainment apparatus.

Fransk Pathéfon, fremstillet ca. 1915. Hornet har indbygget
reflektor i front.
Foto: Statsbiblioteket

French Pathéphon, made about 1915. The horn has an
encapsulated reflector at the front.
Photo: State and University Library

ANKER KIRKEBY-SAMLINGEN

THE ANKER KIRKEBY COLLECTION

Man kunne til nød forstå at skuespillere ville 'tale i gramfon', det var nu engang deres metier at optræde, men at ministre, professorer og provster ville stille op til den slags var utænkeligt.

I sin nød henvendte Anker Kirkeby sig til kongen, Christian X, der indvilligede i at genindtale sin proklamationsstale af 15. maj 1912. Det var dog en betingelse at det ikke blev kendt at kongen havde talt i gramfon; pladen skulle straks lægges i arkiv til bevaring for eftertiden. Det lykkedes imidlertid ikke at bevare det som en hemmelighed; allerede dagen efter kunne dagspressen meddele at majestæten havde talt i gramfon. Hermed blev grundstenen lagt til Arkivet for historiske stemmer, da det nu med ét blev helt *comme il faut* at få sin stemme bevaret for eftertiden.

Anker Kirkeby indtalte selv i 1913 en prolog som starter med ordene: 'Efterkommere! Her skal berettes, hvorledes den danske Stats Tale-Arkiv blev til'. Han beskriver i poetiske vendinger det danske sprog, og hvor forskelligt det taltes, afhængigt af personens erhverv og hjemegn, og han slutter med at sige: 'Vi skænker Jer dette Middel til at fremme dansk Sprogforskning. I kan ikke takke os. Men tal et endnu skønnere, et renere og rigere Dansk over vores Grave'.

At a pinch it was possible to understand that actors would 'speak in gramophone', performing was after all their job, but it was unthinkable that ministers, professors and deans would take part in this sort of thing.

Anker Kirkeby then approached the king, Christian X, who agreed to re-record his proclamation speech from 15. May 1912 – on condition that it would not be known that the king had spoken in gramophone; the record were to be placed at once in an archive to preserve it for posterity. But it turned out to be impossible to keep it a secret; already the following day the daily papers could reveal that his majesty had spoken in gramophone. The foundation stone was laid for the Archive of historical voices, as it had now at a stroke become quite *comme il faut* to let one's voice be preserved for posterity.

Anker Kirkeby himself recorded a prologue in 1913, starting with the words, 'Descendants! Here shall be narrated how the Danish National Speech Archive came into being'. In poetic terms he describes the Danish language, and how differently it was spoken, depending on the person's occupation and native place, and he ends by saying, 'We grant you this means to further Danish language research. You cannot thank us. But speak an ever more beautiful, purer and richer Danish at our graves'.

Johannes V. Jensen-plade fra Anker Kirkeby-Samlingen, indtalt den 14. september 1913. Samlingen blev opbevaret på Det Kongelige Bibliotek frem til 1942. Herefter overført til Nationalmuseet for til sidst at ende på Statsbiblioteket i 1989.
Foto: Statsbiblioteket

Johannes V. Jensen record from the Anker Kirkeby Collection, recorded 14. September 1913. The Collection was kept at The Royal Library until 1942, when it was transferred to the National Museum. In 1989 it moved to the State and University Library.
Photo: State and University Library

GUAMAN POMAS INKAKRØNIKE

af / by Ivan Boserup

Den peruanske indianer Felipe Guaman Poma de Ayalas Inkakrønike er et af de berømteste håndskrifter i Det Kongelige Bibliotek. Værket er blevet til i det sydlige Peru 1600-1615. Forfatteren var kristent opdraget og havde arbejdet i den kristne mission, inden han trådte i karakter som kunstner, forfatter og samfundskritiker. Det skete efter at han på egen hud havde mærket det koloniale retsvæsens korrupsion. Hans 1180 sider lange værk omfatter dels en beretning om Andes-regionens historie fra de ældste tider, dels en række kritisk-satiriske skildringer af kolonistyret, med forslag til gennemgribende reformer.

Den lange prosatekst er skrevet på et grammatisk særpræget spansk med indslag af quechua, inkarigets officielle indianske sprog, som tales endnu idag. Det er Poma selv, der har ført pennen og forsynet værket med knap 400 helsides pennetegninger. Værket er henvendt til den spanske konge. Som selvbestaltet rådgiver informerer Poma ham om hans embedsmænds korrupsion og om den dybe krise, som den spanske kolonimagt havde forårsaget i det tidligere så blomstrende rige.

I 1615 rejste Poma til Lima for at overrække sin bog til vicekongen. Siden kom den til Spanien, men nåede nok aldrig frem til kongen selv. Engang i midten af 1600-tallet blev håndskriftet antagelig erhvervet af en dansk diplomat, som bragte det til Danmark som et kuriosum og som bevis på det spanske imperiums legendariske grusomhed. Håndskriftet er herefter indgået i Frederik III's bibliotek, hvor det stod næsten ubemærket indtil 1908. Teksten blev udgivet i 1936 og er idag et ikon for de indianske befolkningsgrupper i hele Sydamerika.

GUAMAN POMA'S INCA CHRONICLE

The Peruvian Indian Felipe Guaman Poma de Ayala's Inca Chronicle is one of the most famous manuscripts in The Royal Library. The work was written in southern Peru 1600-1615. The author was brought up as a Christian and had worked in the Christian mission before coming into his own as artist, author and social critic. This happened after his own brush with the corruption of the colonial judicial system. His 1,180 pages long oeuvre contains an account of the history of the Andes region from the very earliest times as well as a number of critical-satirical portrayals of colonial rule, with proposals for radical reforms.

The long text in prose is written in a grammatically unusual Spanish with touches of Quechua, the official Indian language of the Inca Empire, which is spoken even today. Poma himself has wielded the pen and contributed to the work with about 400 full-page pen drawings. The work is addressed to the Spanish king. As self-appointed adviser Poma informed the king of the thoroughly corrupt colonial administration and of the profound crisis which the Spanish colonial power had brought about in the formerly very prosperous realm.

In 1615 Poma travelled to Lima to hand over his book to the viceroy. It subsequently reached Spain, but it never came into the hands of the king. Some time in the mid-1600s the manuscript was probably acquired by a Danish diplomat who brought it back with him to Denmark as a curiosity and as evidence of the legendary cruelty of the Spanish empire. The manuscript then went into Frederick III's library where it led an almost anonymous existence until 1908. The text was published in 1936. Today it is an icon for the Indian population all over South America.

Inkakroniken indeholder et afsnit om årets måneder.
Hver måned er illustreret med en tegning. November er den måned hvor de døde bæres rundt (s. 258).
Det Kongelige Bibliotek har i 2001 lagt hele håndskriftet ud på Internet.

The Inca Chronicle has a chapter on the months of the year.
Each month is illustrated with a drawing. November is the month of carrying the dead (p. 258).
The Royal Library has published the manuscript in full on the Internet in 2001.

ØRESUNDSTOLDREGNSKABERNE

af / by Anders Monrad Møller

THE SOUND TOLL REGISTERS

Øresundstoldregnskaberne er ubestridt det almenhistoriske danske kildekompleks, der nyder størst international bevågenhed. Talrige økonomiske historikere har gennem årene interesseret sig for den statelige række protokoller, der er bevaret næsten ubrudt over 300 år frem til Sundtoldens afskaffelse i 1857, og som rummer en totalregistrering af trafikken i et af verdens vigtigste gennemsejlingsfarvande.

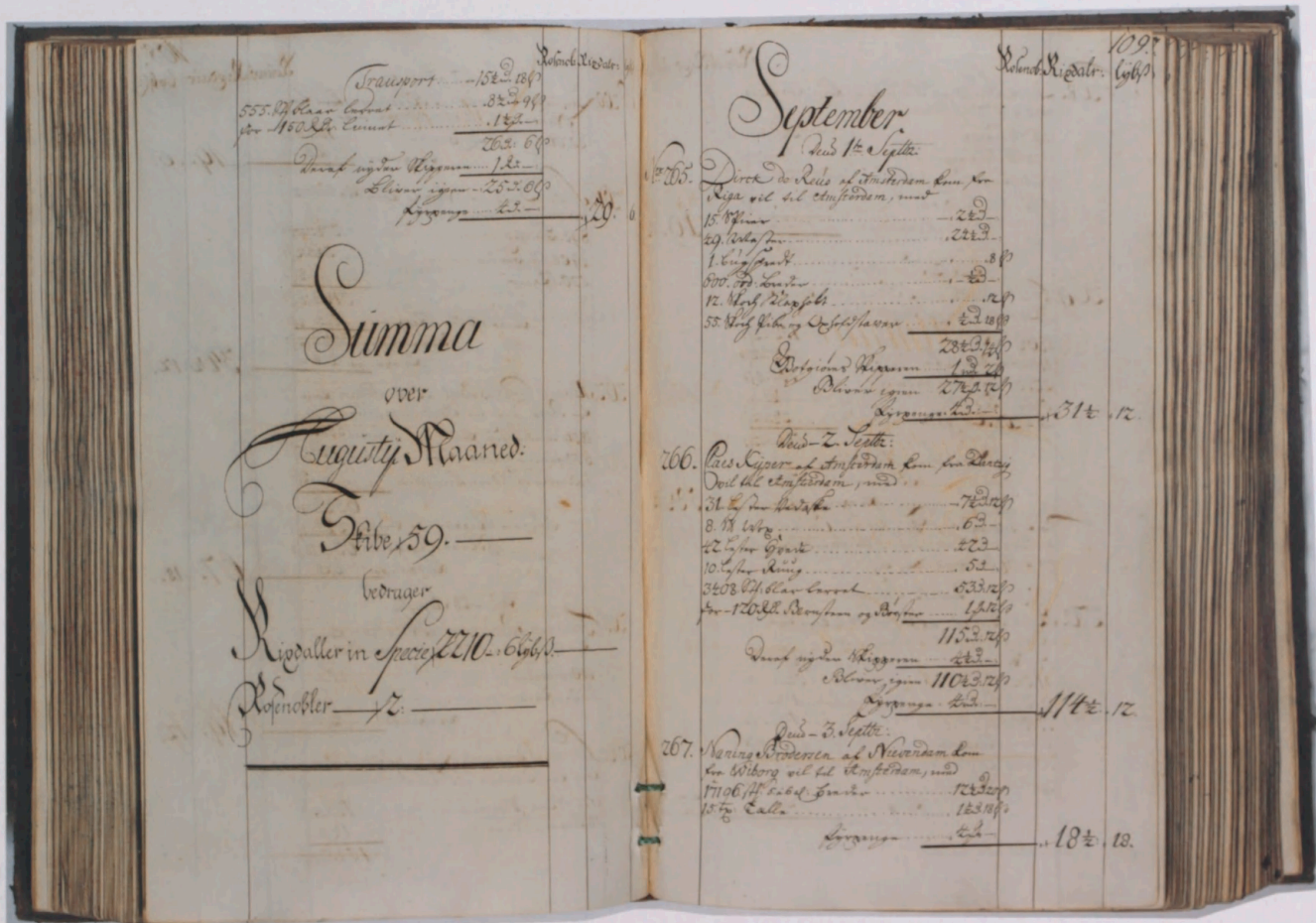
Interessen har givet sig udslag i en væsentlig kildepublikation. Nina Bangs og Knud Korsts tabelværk bliver der ofte henvist til. Det rækker frem til og med 1783 og er ganske vist med rette kritiseret for at være for summarisk, hvad der betyder, at brugeren alligevel må til de originale protokoller. Mindre kendt er nok fortsættelsen, Hans Chr. Johansens digitale publicering af protokollerne for årene 1784-95. Denne står til rådighed i Dansk Data Arkiv, Odense, og giver med sine søgemuligheder en enestående lejlighed til at inddrage regnskaberne fra disse år i forskningen. Hans Chr. Johansens arbejde er desværre ikke blevet fortsat.

Udlændinge har spurgt, hvorfor man ikke fra dansk side forlængst ved en totaludgivelse side for side har taget det afgørende skridt for at gøre Øresundstoldregnskaberne tilgængelige. Tidligere kunne man blot ved at fremvise de mange hyldemeter let overbevise om det uoverkommelige i et sådant projekt.

The Sound Toll Registers are undeniably the general historical Danish record group enjoying the greatest international attention. Many economic historians have over the years been interested in the imposing number of protocols that have been preserved almost uninterrupted during 300 years up until the abolition of the Sound Toll in 1857, and which contain a complete registration of traffic on one of the most important sea passages in the world.

This interest has led to an important source publication. Nina Bang's and Knud Korst's collection of tables is often referred to. It covers up to and including 1783 and is rightly criticized for being too summary, making it necessary to consult the original protocols. Hans Chr. Johansen's digital publishing of the protocols for the years 1784-1795 is probably not as well known. It is available in Danish Data Archives, Odense, and the search possibilities offer a unique opportunity for incorporating the accounts in research work. Hans Chr. Johansen's work has unfortunately not been continued.

Foreigners have asked why Denmark has not long ago produced a complete page-by-page version to make these accounts available. Previously it was easy to argue against the feasibility of this overwhelming job just by showing the many running metres.

Den 1. september 1735 kom skipper Dirck de Reus af Amsterdam forbi Helsingør på vej fra Riga til Amsterdam. Han blev i regnskabet indført under løbenummer 265. Hans ladning bestod af 15 spir, 49 master, 1 bowspryd, 600 ordinære brædder, 12 skok (à 30 styk) klapholt og 55 skok pibe- og oksestaver. Herfor skulle betales 28½ rigsdaler og 14 skilling. Efter godtgørelse til skipperen og med fyrpenge blev der 31½ rigsdaler og 12 skilling at betale til tolderne i Helsingør.

On 1 September 1735 skipper Dirck de Reus of Amsterdam passed by Elsinore on his way from Riga to Amsterdam. He was entered in the register under the serial number 265. His cargo consisted of 15 spars, 49 masts, 1 bowsprit, 600 ordinary planks, 360 barrel staves and 1,650 pipe and ox staves. For this had to be paid 28½ rix-dollars and 14 skilling (pennies). After consideration to the skipper and including light dues 31½ rix-dollars and 12 skilling had to be paid to the customs officials in Elsinore.

ØRESUNDSTOLDREGNSKABERNE

THE SOUND TOLL REGISTERS

Men moderne it-teknik har ændret vilkårene, og ret beset kunne man spørge, om det ikke er en national dansk opgave at foretage det fornødne. Nok vil det kræve et tocifret millionbeløb, men gad dog vide, om det ikke i mange henseender ville lønne sig at vise flaget, når det gælder en publicering af Øresundstoldregnskaberne fra første halvdel af 1800-tallet med den markant stigende trafik mellem Nord- og Østersø.

Ganske vist udarbejdede man på Øresunds Toldkammer i 1800-tallet en del særdeles nyttige summariske oversigter. I det hele taget gælder, at mens regnskaberne har tiltrukket sig opmærksomheden, har den øvrige del af Øresunds Toldkammers store arkiv ikke i samme grad været taget i betragtning. Her er der utvivlsomt meget at hente for forskningen.

Én ting kan man glæde sig over. Det danske arkivvæsen har taget godt vare på Øresundstoldregnskaberne. Udover det ene sæt findes der endda samtidige afskrifter af regnskaberne for årene 1660-1749 og 1851-1857. Desuden er hele materialet mikrofilmet. Originalmaterialet står umiddelbart til rådighed i Rigsarkivet på Slotsholmen. Her kan alle og enhver komme ind fra gaden og ved selvsyn gøre sig bekendt med regnskabernes righoldige oplysninger. Der er virkelig tale om et historisk klenodie.

But modern technology has changed that, and one might well pose the question whether it is not a national Danish task to do the necessary. It would probably mean an amount in excess of 10 million DKK, but it might in every respect be desirable to “show the flag”, when we are in fact talking about publishing the Sound Toll Registers from the first half of the 1800s with the markedly increased traffic between the North Sea and the Baltic.

Some very useful summary records were indeed prepared at the custom administration in Elsinore in the 1800s. The fact is that while the accounts have attracted attention, the rest of the large archive of the customs administration has not been equally favoured. But researchers could have a field day here.

One happy thought, though, is that Danish archives have taken good care of the Sound Toll Registers. Apart from the one set, there are contemporary copies of the accounts for the years 1660-1749 and 1851-1857. All the material has also been microfilmed. The original material is immediately available in the Danish National Archives at Slotsholmen. Anyone can just saunter in from the street and feast their eyes on these accounts with all their wealth of information. We are really talking about a historical treasure.

Øresundstoldregnskaberne er indbundet i smukke solide læderbind med læderstropper til at holde bindet lukket med. Den grønne snor er trukket igennem alle siderne, som er pagineret, og snorens ende er fæstnet til bindet med et segl. Således sikrede man sig, at tolderne ikke kunne fjerne eller indsætte sider i bindet.

The Sound Toll Registers are bound in handsome solid leather bindings with leather straps to keep the volume closed. The green string runs through all the pages, which are numbered, and the end of the string is fastened to the binding with a seal. That was the way to make sure that customs officials would not be able to remove or insert pages in the volume.

VESTINDISKE LOKALARKIVER

af / by Erik Gøbel

De tre små vestindiske øer Sankt Thomas, Sankt Jan og Sankt Croix udgjorde i et par hundrede år en dansk koloni. Danskerne koloniserede Sankt Thomas omkring 1670 og Sankt Jan i 1718, medens Sankt Croix blev købt af Frankrig i 1733. Efter en besværlig koloniseringsperiode oplevede Dansk Vestindien sin økonomiske blomstring fra omkring 1750 til omkring 1850, da Sankt Thomas var et handels- og trafikknudepunkt for hele Vestindien, og Sankt Croix producerede store mængder rørsukker på sine plantager. Efter slaveriets afskaffelse i 1848 og fremkomsten af dampskibe og forbedrede kommunikationsmidler gik det ned ad bakke for Dansk Vestindien. Efter flere forhandlingsrunder endte det med, at USA købte øerne og overtog dem i 1917. Siden har de heddet US Virgin Islands.

Langt størsteparten af de bevarede arkivalier fra Dansk Vestindien befinder sig i dag i Rigsarkivet, hvortil de er blevet ført før eller lige efter 1917. Rigsarkivet opbevarer cirka 1500 hylde-meter arkivalier vedrørende Dansk Vestindien 1671-1917. Dette materiale er, alt efter oprindelse, opdelt i vestindiske lokalarkiver, vestindiske reviderede regnskaber og andre vestindiske arkivalier.

Medens de overordnede principper blev udstukket i regeringskontorerne i København, blev den praktiske forvaltning forestået af en række kongelige embedsmænd i Vestindien. Under eet kaldes denne gren af forvaltningen for den vestindiske lokalforvaltning, og arkivalierne derfra benævnes de vestindiske lokalarkiver. Disse stammer fra perioden 1755-1917. Indtil da administreredes kolonien af Vestindisk-guineisk Kompagni.

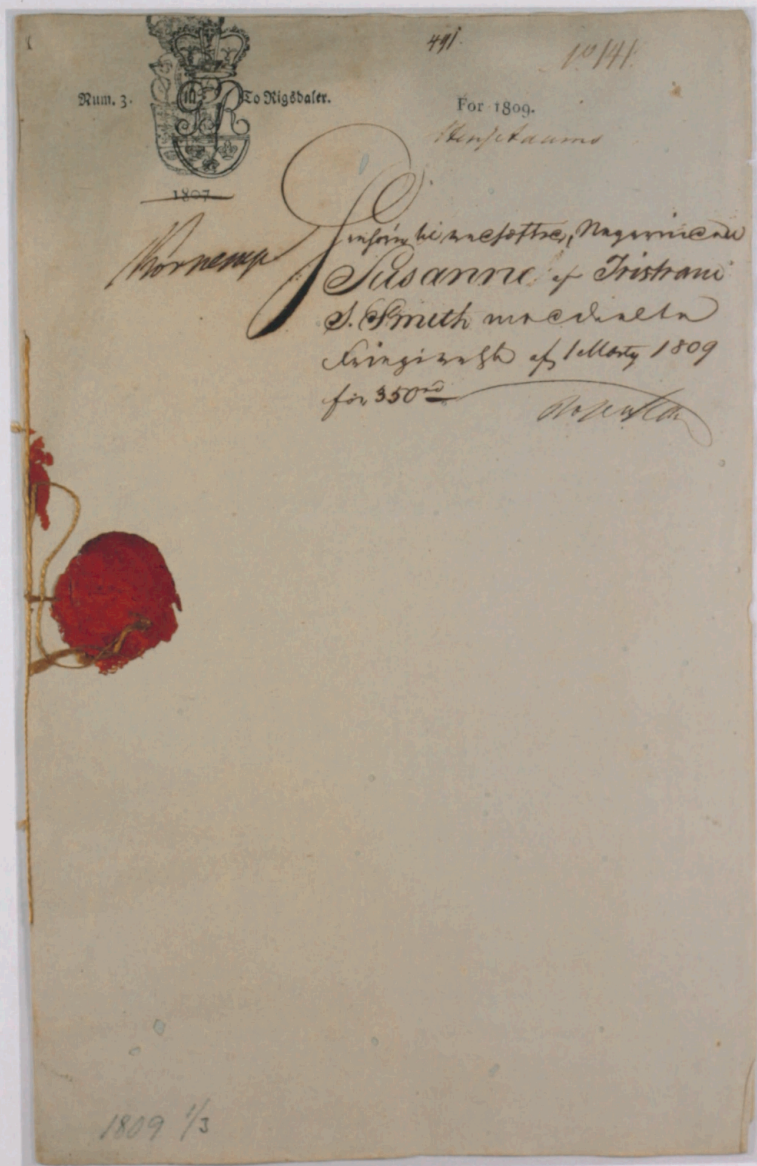
WEST INDIAN LOCAL ARCHIVES

The three small West Indian islands, St. Thomas, St. John and St. Croix were for about 200 years a Danish colony. The Danes colonised St. Thomas around 1670 and St. John in 1718, while St. Croix was bought from France in 1733. After a troubled period of colonisation, the Danish West Indies enjoyed an economic boom from around 1750 till about 1850 when St. Thomas was a pivotal point of trade and traffic for the whole of the West Indies, and St. Croix produced large amounts of cane sugar on its plantations. After the abolition of slavery in 1848, the arrival of the steamship and improved means of communication, it went downhill for the Danish West Indies. After several rounds of negotiation the United States finally bought the islands in 1917 and named them US Virgin Islands.

By far the majority of the preserved documents from the Danish West Indies are today kept in the Danish National Archives, where they arrived just before or just after 1917. The Danish National Archives contain about 1,500 running metres of records relating to the Danish West Indies 1671-1917. According to origin this material is divided into West Indian local archives, West Indian revised accounts and other West Indian records.

While the overall principles were outlined in government offices in Copenhagen, the practical administration was done by a number of royal officials in the West Indies. This branch of the administration is called the West Indian local administration, and the records from there are consequently called the West Indian local archives. These originate from the period 1755-1917. Until then the West India and Guinea Company administered the colony.

Frigivelsesbrev for negerslave i Dansk Vestindien 1809. 'Negerinden' Susanne, som var ejet af Tristram S. Smith på St. Croix, blev for 350 rigsdaler købt fri. Ændringen fik retsgyldighed ved at blive tinglæst og indført i pantebogen ved retten i Christiansted. (Pakke 3.81.578)

Letter of release for an enslaved african in the Danish West Indies 1809. The freedom of the enslaved african, Susanne, who was owned by Tristram S. Smith on St. Croix, was purchased at the price of 350 rix-dollars. The change was made valid in law by being registered and entered in the register of security at the court in Christiansted. (Box 3.81.578)

VESTINDISKE LOKALARKIVER

Fra 1755 lededes lokaladministrationen af en generalguvernør med udstrakte beføjelser. Styret udøvedes gennem Den Vestindiske Regering og kolonialråd. Ved siden af disse mere overordnede organer på øerne fandtes en række mere praktisk administrerende embeder. Som eksempler skal blot nævnes Christiansted byfoged, Sankt Croix bygningsinspektør, Sankt Thomas postmester, Sankt Thomas havnemester og Sankt Jan landfoged. I alt omfatter de bevarede vestindiske lokalarkiver i Rigsarkivet 9.647 pakker og bind, som fylder cirka 800 hylde-meter.

Rigsarkivet har i 2002 oprettet hjemmesiden www.virgin-islands-history.dk, hvor der findes en detaljeret arkivregistratur over de vestindiske lokalarkiver. Det har betydet, at forskere fra ind- og udland har fået øjnene op for det enestående forskningspotentiale, der ligger i lokalarkiverne. Alle mulige forhold i den lille danske koloni findes dokumenteret i arkivalierne. Således arbejder danskere og vestindere i fællesskab netop nu på et forskningsprojekt, som skal resultere i en database med detaljerede informationer om befolkningen på øen, og som skal gøres tilgængelig på internettet for genealoger og demografer. Andre forskere er i gang med at benytte kildematerialet til at undersøge slavebefolkningens sundhedstilstand, dens religiøse forestillinger, arkitekturhistorien, skoleforholdene i Dansk Vestindien og så videre.

Men mange andre spændende forskningsemner ligger blot og venter på at blive taget op nu, hvor de enestående vestindiske lokalarkiver er blevet gjort tilgængelige for forskningen.

WEST INDIAN LOCAL ARCHIVES

From 1755 the local administration was in the hands of a governor-general with far-reaching powers together with the West Indian government and colonial council. Apart from these superior offices on the islands there was a number of more practical administrative units, e.g. the sheriff in Christiansted, buildings inspector of St. Croix, postmaster of St. Thomas, harbourmaster of St. Thomas and sheriff of St. John. All in all the preserved West Indian local archives in the Danish National Archives include 9,647 packages and volumes, taking up about 800 running metres.

In 2002 the Danish National Archives established its homepage www.virgin-islands-history.dk, which contains a detailed inventory of the West Indian local archives. Since then usage has soared. Scholars from Denmark and abroad have recognised the unique research potential of the local archives. There is a lot of detailed material about conditions in the small Danish colony in these archives. At the moment Danes and West Indians are working on a research project which will result in a database with detailed information on the population of St. Croix and which is to be made available on the Internet to genealogists and demographers. Other scholars are engaged in exploiting the source material in order to examine the state of health among the slave population, its religious beliefs, history of architecture, schools in the Danish West Indies and so on.

But many other interesting subjects for research are just waiting to be looked into now that the unique West Indian local archives have been made available for research.

List
of all the white Persons residing on the Estate called Jealousy, in the Princess Quarter N. 1637. belonging to the Heirs of Loren Bagge deceased, and also of all the Slaves on said Estate.

The Names of Family Living on the Estate	Domesticks			Negro Slaves			
	Mr. James Todd Manager Wife & 2 Children an Overseer.	Fullgrown & Able Negroes above the Value of Eighty Pieces of Eight	Runaways	Manqueens under the Value of 80 P.	Halfgrown from 12 to 16 years	under 12 years	
Mary Bagge	Men	Men	Women	Men	Men	Men	
	1 Abraham	10 Philip	71 Gye	106 1 Gordon	116 1 Stephen	111 1 Andrew	
	2 Aaron	11 Philip	72 Roger	107 2 Cuccir	117 2 Pedro	112 2 Pedro	
	3 Adam	12 John	73 Hannah	108 3 Tommy	118 3 Will	113 3 Pedro	
	4 Anthony	13 John	74 Hercules	109 4 Paul		114 4 Frederick	
	5 Patrick	14 Thomas	75 James	110 5 Peter		115 5 Frederick	
	6 Benjamin	15 Thomas	76 James	111 6 Venter		116 6 Harry	
	7 Billy	16 Anthony	77 Liddy			117 6 Frederick	
	8 Archel	17 Solomon	78 Mary			118 7 Jack	
	9 Cesar	18 Solomon	79 Maria			119 8 Jacob Mulatt	
	10 Champane	19 John	80 Maria			120 9 Solomon	
	11 Champane	20 John	81 Maria			121 10 Joseph	
	12 Carl	21 John	82 Margreth			122 11 Manuel	
	13 Carl	22 John	83 Charlotte			123 12 Maraud	
	14 Carl	23 John	84 Marckety			124 13 Peter	
	15 Carl	24 John	85 Mary			125 14 Peter	
	16 Carl	25 John	86 Nancy			126 15 Sam	
	17 Cornelius	26 John	87 Nancy			127 16 Sam	
	18 Cyndere	27 John	88 Nancy			128 17 Simon	
	19 Daniel	28 John	89 Nancy			129 18 Tony	
	20 David	29 John	90 Nancy				
	21 David	30 John	91 Nancy				
	22 David	31 John	92 Nancy				
	23 David	32 John	93 Nancy				
	24 David	33 John	94 Nancy				
	25 David	34 John	95 Nancy				
	26 David	35 John	96 Nancy				
	27 David	36 John	97 Nancy				
	28 David	37 John	98 Nancy				
	29 David	38 John	99 Nancy				
	30 David	39 John	100 Nancy				
	31 David	40 John	101 Nancy				
	32 David	41 John	102 Nancy				
	33 David	42 John	103 Nancy				
	34 David	43 John	104 Nancy				
35 David	44 John	105 Nancy					

Total Number of Slaves One Hundred and Fifty Three, viz. 105 Able or above the Value of 80 P. 10 Manqueens and under the Value of 80 P. 6 Halfgrown and 32 under Twelve years old, which I hereby, regarding the Number & Quality, Testify to be True - *St. Croix the 17 of January 1776*

In Testimony of the Truth of the above List, and as Manager - *Mary Bagge*

Liste over slaver 1776 på den store sukkerplantage Jealousy på St. Croix. Slaverne var inddelt i: voksne arbejdsdygtige, bortløbne, halv voksne og børn. Mange af dem havde fået europæiske navne. I alt var der 153 slaver, foruden ejeren Mary Bagge med familie og 5 hvide ansatte. (Pakke 3.81.483)

List of enslaved africans from the large sugar plantation Jealousy on St. Croix 1776. The slaves were divided into: adult able-bodied, runaways, adolescents and children. Many of them had been given European names. Altogether there were 153 slaves, besides the owner Mary Bagge and family and 5 white employees. (Box 3.81.483)

HAMBURGBIBELN

af / by Erik Petersen

THE HAMBURG BIBLE

Hamburgbibelen i tre store bind er ikke blot et monumentalt resultat af det middelalderlige boghåndværk, men også et enestående udtryk for middelalderens egen fascination ved bogen. Udover initialer med scener fra de bibelske bøger rummer Hamburgbibelen en sekvens af billeder der viser hvorledes en middelalderlig bog blev til: fra fremstillingen og tilvirkningen af pergament over skriveprocessens forskellige trin til malerens arbejde med illumineringen. Mens munke i færd med at skrive er et yndet motiv i middelalderlige bøger, er gengivelser af de øvrige faser i en bogs fremstilling meget sjældne. Scenerne af bogens fremstilling er spredt over alle tre bind, med flest i tredje bind.

Denne bibel blev fremstillet i Hamburg i 1255 af en skriver ved navn Karolus på foranledning af Bertoldus, der var dekan ved det hamburgske domkapitel. Begge nævnes i et dedikationsdigt, der findes i alle tre bind. Derimod nævnes det ikke hvem der er mester for de tre binds talrige illuminerede initialer. Til gengæld har kunstneren sat sin anonyme signatur i bogen: forbundet med den sidelange nedstreg i Hamburgbibelens sidste initial, et A, finder man et fint indrammet billede af en bogmaler koncentreret om sit arbejde ved pulten. En raffineret hyldest til den kunst, han udøvede.

Hamburgbibelen blev købt af Det Kongelige Bibliotek på auktionen over det hamburgske domkapitels bøger i 1784.

The Hamburg Bible in three large volumes is not only a monumental result of medieval book-craft, but also a unique reflection of medieval fascination with the book. Apart from initials with scenes from the biblical books the Hamburg Bible contains a sequence of pictures that show how a medieval book came into being: From the preparation and manufacturing of parchment via the various steps in the writing process to the work of the painter on the illumination. While monks in the process of writing are a favoured motif in medieval books, representations of the other phases in the production of a book are very rare. The scenes depicting the preparation of the book is spread over all three volumes, the majority in the third volume.

At the request of Bertoldus, who was dean at the chapter house in Hamburg, a scribe called Karolus prepared this bible in Hamburg in 1255. Both are mentioned in a dedication poem that appears in all three volumes. The master of the numerous illuminated initials in the three volumes, however, is not mentioned by name. On the other hand, the artist has put his anonymous signature in the book: Combined with the side-long down stroke in the last initial in the Hamburg Bible, an A, one finds a beautifully framed picture of a book painter, deep in concentration at his desk. A subtle tribute to the art he practised.

The Hamburg Bible was purchased by The Royal Library at the auction of books from the Hamburger chapter house in 1784.

zabulon una. Et ad
 talem quingentos e
 porte eoz tres. Porta
 aser una. porta nep
 cuitum decem et oct
 ciuitatis ex illa die
 phat ezechiel ppha. Pl
 presbiteri in danieler

Aniele
 septua
 dñi sal
 legum
 tionis
 cur ad
 ue enim quia sermo

To af Hamborgbibelens billeder af stadier i bogfremstillingen.

Two of the pictures in the Hamburg Bible that demonstrate how a book was produced.

FORFATTERNE / THE AUTHORS

Ivan Boserup, Overarkivar, Det Kongelige Bibliotek /
Keeper of Manuscripts & Rare Books, The Royal Library

Henrik Dupont, Souschef, Kort- og Billedafdelingen, Det Kongelige Bibliotek /
Deputy, Department of Maps, Prints and Photographs, The Royal Library

Eva Fønss-Jørgensen, Områdeleder, Statsbiblioteket /
Head of Department, State and University Library

Erik Gøbel, Seniorforsker, Rigsarkivet /
Senior Researcher, The Danish National Archives

Anne Mette Hansen, Ledende filolog, Søren Kierkegaard Forskningscenter /
Philologist, Søren Kierkegaard Research Centre

Elsabeth Kiring, Sektionsleder, Statens Mediesamling, Statsbiblioteket /
Head of section, State and University Library

Anders Monrad Møller, Dr. phil.

Erland Kolding Nielsen, Direktør, Det Kongelige Bibliotek /
Director general, The Royal Library

Erik Petersen, Seniorforsker, Det Kongelige Bibliotek /
Senior Researcher, The Royal Library

Torsten Schlichtkrull, Bibliotekskonsulent, Det Kongelige Bibliotek /
Advisory librarian, The Royal Library

Bruno Svindborg, Forskningsbibliotekar, Det Kongelige Bibliotek /
Research librarian, The Royal Library

Handwritten text in cursive script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is partially obscured and difficult to decipher, but appears to be a list or index of names and titles.

ny i Manges Egendomme, samt at
sin røngang kaldet Mammind, de
en rost, nemlig aller vigtig, og
de selv, at det er det selv, ma
effed forbyddene med Eftfogens
de selv det. Der af og naar vi
Egled, som fraser Mammind
den, ofte er en Bib. tyde sig
tak for den Brevstav, jaledes for
laude de hvide talrige fornyelse
an Idan om en Borg an lunden an
Bagger, som at fere det, om
nu og gillat med og fornuet ma
drille de givenden i Gul. Dan
indvolden uffe, men ydmand

KB

Summa
over
Equity Maximo

